Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...этмнай 1921 оной ...брин 21-һээ гарана | № 37 (13832) | 1975 оной февралиин 13, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

„Үйлэдбэриин мастернуудай үүргэ дээшэлүүлхын тула Химическэ, нефтяной машина бүтээлгын министерствын ябуулдаг хүдэлмэри тухай“ асуудалые КПСС-эй Центральна Комитет хаража үзэбэ

КПСС-эй ЦК-гай баталан абаһан тогтоол дотор иигэжэ тэмдэглэгдэнэ: ...ороной экономико хүгжөөхэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ ба ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха тушаа КПСС-эй XXIV съездын табиһан зорилгонуудые шиидхэн бэелүүлхэ хэрэгтэ үйлэдбэриин эхин коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, хүдэлмэриие эмхидхэлшэд ба хүмүүжүүлэгшэд болохо мастернууд шухала үүргэ дүүргэнэ.

Химическэ, нефтяной машина бүтээлгын министерство, үйлэдбэриин предприятинуудай ажахын хүтэлбэрилэгшэд болон партийна организацинууд партиин съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгон мастернуудые шэлэн томилхо, бэлдэрилэн табиха ба хүмүүжүүлхэ, энэ олон тоото хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлтэ ажал ябуулгые ...нөөр эмхидхэхэ хүдэлмэри затэды һайжаруулаа, түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхэ, химическэ, микробиологическа, нефтяной, газай, целлюлозно-саарһа ба бусад һалбаринуудта шухала машинанууд ба аппарадуудые, ...дхэмэл технологическа лининүүд ба түхеэрэлгэнүүдые эрхим шанартайгаар бүтээхэ ябадалда тэдэнэй оролдолго хүсэлэлгые элсүүлэн зорюулна.

Минхиммашай олохон предприятинуудта үйлэдбэриин техникэ болон технологи улам нарижуулан һайжаруулха, ажал эмхидхэхэ ба социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ ехэ хэмжээ ябуулганууд мастернуудай эдэбхитэ хабаадалгатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Ажахын тоосоондо оруулагдаһан үйлэдбэриин участогуудай тоо улам нэмэнэ, техническэ нормо тодорхойлго һайжаржа байна. Химическэ машина бүтээдэг СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Ураалай заводто, М. В. Фрунзын нэрэмжэтэ Сумской машина бүтээлгын заводто мастернуудай дунда горитой хүдэлмэри ябуулагдана. Энэнь түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые дүүргэлгээр коллективүүдэй эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаха ябадалда ехэ туһа хүргөө.

Химическэ ба нефтяной машина бүтээдэг заводуудай олонхи участогуудые дүршэлтэй мэргэжэлтэд хүтэлбэрилнэ. Эдэнэр үйлэдбэри һайнаар бэрхээр эмхидхэдэг, хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй ...ей болбосорол ба техническэ шадабари улам дээшэлүүлхэ, ажалай ...удалыень һайжаруулхын тула оролдолго гаргана. Мастернууд ...тын хүдэлмэри ябуулдаг, коммунис ажалай һургуулинуудые, ...номическа һуралсал хүтэлбэрилдэг гуримтай болонхой. Эдэ һалбаринуудта мастернууд-үүсхэлтэд олон. Холодильна түхеэрэлгэ бүтээдэг «Компрессор» гэжэ Московско заводой ахалагша мастер Т. Подпорин тэдэнэй тоодо ороноор. Технологиин талаар сохэ холбоотой участогуудай хоорондо социалис мүрысөө эмхидхэхэ асуудалаар нүхэр Подпориной гаргаһан үүсхэл дэмжэгдээд, үргэнөөр дэлгэржэ байна. Нефтяной машина бүтээдэг Волгоградтахи Петровой нэрэмжэтэ заводой коммунис ажалай халаанай мастер Т. Кастин үйлэдбэриин шадамар эмхидхэлшэ, залуу хүдэлмэришэдэй шамаршаг һурган хүмүүжүүлэгшэ болонхой.

Тус һалбариин гол предприятинуудта мастернуудай соведүүд тогтоогдоод, һайнаар хүдэлмэрилжэ байдаг. Эдэ соведүүд үйлэдбэри хүтэлбэрилгын хэрэгтэ мастернуудай хамтааран хабаадалгын шэнэ формо боложо, тэдэнэй эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ шухала арга олгоно. Жэшээлэн хэлэбэл, «Уралхиммаш» заводой мастернуудай совет эдэнэй үйлэдбэриин ба хүмүүжүүлхы хүдэлмэриин һайшаалтай дүй дүршэлые шудалха, дэлгэрүүлхэ ябадал эмхидхэнэ, НОТ-ын ба коллективүүдэй социальна хүгжэлтын түсэбүүдые зохёолгодо хабаадана, участогуудай хүтэлбэрилхы тушаалнуудта хүдэлмэрилэгшэдые дэбжүүлхэ үеэр һанамжануудаа хэлэдэг байна. Министерство ба машина бүтээдэг хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК заводуудтахи мастернуудай соведүүдэй хүдэлмэриие шэнжэлжэ үзөөд, тэдээн тухай дүрим баталаа.

Министерство, предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд, партийна ба профсоюзна эмхинүүд үйлэдбэриин даабаринуудые үнэн сэхээр, шадамараар дүүргэлгын түлөө, үдэр бүри ябуулдаг хүмүүжүүлхы хүдэлмэриинь түлөө мастернуудые моральна ба материальна талаарнь урмашуулха асуудалда ехэ анхарал хандуулдаг болоо. «Эрхим мастер» гэһэн нэрэ зэргын түлөө нүлөө ехэтэй социалис мүрысөөн һалбаринууд болон заводуудта эмхидхэгдэнхэй. Мастернуудые һэльбэн бэлдэхын, ажалаа эрдэм ухаанай заабариин ёһоор эмхидхэхэ гол заабаринуудтай танилсуулха, үйлэдбэриин түрүү онол аргануудта тэдэнииие һургаха, техникын шэнэ туйлалтануудтай танилсуулхын тула тусхай курсанууд эмхидхэгдээ, тематическа семинарнууд ба зүблөөнүүд зарлагдана.

Гэхэтэй хамта, мастернуудай үүргэ дээшэлүүлхын тула Химическэ ба нефтяной машина бүтээлгын министерствын ябуулдаг хүдэлмэри мүнөө сагай эрилтэнүүдтэ үшөөл харюусахагүй байна гэжэ КПСС-эй ЦК тэмдэглэбэ.

Зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд мастернуудай үрэ ехэтэйгээр ажаллахын тула шухала эрхэ байдал хангаһагүй, эдэнэй хүмүүжүүлхы ажал ябуулгын удха шанарые тооногүй. Үйлэдбэриин участогууд заримдаа материалнуудаар, зэмсэг хэрэгсэлнүүдээр хаһа саг соогоо хангагданагүй. Үйлэдбэриин участогуудта гараһан техническэ асуудалнуудые заводуудай эмхи зургаанууд олохон ушарта удаан шиидхэнэ, мастернуудай хүдэлмэрилдэг газарнууд шухала хэрэгсэлнүүдээр хүсэд хангагданагүй. Иимэ шалтагануудаар мастернууд ехэ сагаа дэмы гээхэ, арюун уялгануудаа гүйсэдхэлгэһээ һамшажа, тэдээндэ хабаагүй хүдэлмэри хэхэ баатай болоно. Мастернууд мэргэжэл шадабаряа һэльбэхэ һуралсалай үедэ гурим заршамуудые заримдаа хүсэд мэдэхэ болоногүй, тэрэшэлэн ажал эмхидхэхэ, хүнүүдтэй хүдэлмэрилхэ түгэс дадал дүршэл олоногүй.

Мастернуудай ажал ябуулгые һайжаруулха асуудалда анхаралаа багаар хандуулдаг нэгэдэлнүүдэй, заводуудай директорнүүдтэ Химическэ ба нефтяной машина бүтээлгын министерствын коллеги шухала эрилтэ табидаггүй байна. Мастернуудай һайн дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ тухай коллегиин тогтоолнууд шухала эмхидхэлэй хүдэлмэреэр батадхагданагүй, тэдэ тогтоолнуудай дүүргэлтэдэ нарин хиналта хэгдэнэгүй. Эдэ дурсагдаһан дутуу дундануудые усадхан зайсуулхын тула Минхиммашай партийна комитет министерствын коммунистнуудай хүсые саг соонь элсүүлэн хабаадуулжа шадаагүй.

Мастернуудай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэридэхи дутуу дунданууд арадай ажахын бусад һалбаринуудта бии байна гэжэ КПСС-эй ЦК-гай тогтоол дотор мүн лэ заагдана. Үйлэдбэриин гол хүтэлбэрилэгшэ болохо мастерай нэрэ хүндые, үүргые дээшэлүүлхын тула министерствэнүүд, албан зургаанууд шухала хэмжээнүүдые абанагүй. Түрүү мастернуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл хэблэлдэ, радио ба телевизионно дамжуулгануудта, документальна фильмүүдтэ дутамагаар харуулагдана, промышленна предприятинуудай үйлэдбэриин участогуудай коллективүүдэй ажал ябуулгын олон талань элирхэйлэн харуулагданагүй.

Материальна үйлэдбэриин ажал хэрэгүүдтэ хабаададаг хүдэлмэришэдэй хүтэлбэрилэгшэд, эмхидхэлшэд бологшо мастернуудай үүргые улам дээшэлүүлхэ гээшэ промышленна министерствэнүүдэй, партийна, совет, профсоюзай ба комсомолой эмхинүүдэй үйлэдбэриин эхин шатые хүтэлбэрилхэ гол шухала зорилгонь болоно гэжэ КПСС-эй ЦК тодорхойлоо.

Мастер гээшэ хүтэлбэрилэгшэ байһан туладаа хүдэлмэришэдэй ажал хэрэгые, ажаһуудалые тон һайн мэдэхэ, коллективэй үйлэдбэриин ажал ябуулгада, морально-политическэ байдалда ехэ нүлөө үзүүлхэ байна гээд тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ. Мастернуудай эрдэм мэргэжэлһээ, эмхидхэхы шадабариһаа үйлэдбэриин даабаринуудые һайнаар, саг соонь дүүргэлгэ, ажалай сагые, машинануудые, түхеэрэлгэнүүдые ашаүрэ ехэтэйгээр ашаглалга, оньһон техникэ хэрэглэлгын гурим сахилга, түүхэй эд, материалнууд, түлишэ ба электрын элшэ хүсэ гамтайгаар ашаглалга дулдыдаха байна. Илангаяа залуушуулай дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ, коллектив дотор харилсан туһалалсаха, бэе бэедээ шанга эрилтэтэйгээр хандадаг гурим тогтоохо, хүн зоной ажалай ба ниитын эдэбхи үүсхэл үргэдхэхэ хэрэгтэ мастерай дүүргэдэг үүргэ шухала удха шанартай.

Үйлэдбэри дээрэ мастернуудай дүүргэдэг үүргэ дээшэлүүлхэ, эдэнэй эдэбхи, үүсхэл бүхы талаарнь хүгжөөхэ тодорхой хэмжээнүүдые абахыень предприятинуудай, эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хүсэ элсүүлхыень Химическэ ба нефтяной машина бүтээлгын министерствын коллегиие уялгалба.

Дааһан уялгануудаа мастернуудай амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадал хангахаар; ажалай талаар хүдэлмэрилдэг газартахи арга боломжонуудые элирүүлхэдэнь, үйлэдбэриин түрүү арга нэбтэрүүлхэдэнь, ажалай журам бэхижүүлхэдэнь, социалис мүрысөө, һурган хүмүүжүүлэгшэдэй хүдэлөө, уралан нарижуулха хүдэлмэри үргэдхэхэдэнь мастернуудта али бүхы туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхээр; участогуудай ба мастернуудай коллективүүдэй һайн хүдэлмэриие материальна, моральна талаарнь урмашуулгын нүлөө ехэтэй шэнэ арга бэдэрхээр; мастерай нэрэ хүндэ дээшэлүүлхэ ба эрхэ сахиха арга боломжо хангахаар; тэрэнэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхээр; техникын, экономикын болон үйлэдбэриин технологиин талаар эдэнэй эрдэм мэдэсэ үргэдхэхөөр; мастернуудые партиин политика эдэбхитэйгээр нэбтэрүүлэн бэелүүлэгшэд, ажалда коммунис ёһоор хандадаг хүмүүжүүлэгшэд болгохоор хүдэлмэри ябуулхыень химическэ ба нефтяной машина бүтээлгын предприятинуудай, нэгэдэлнүүдэй ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ, партийна, профсоюзна, комсомолой организацинуудта даалгагдаа.

Мастерай үүргэ дээшэлүүлхын тула министерствын коммунистнуудай ажал ябуулга саг үргэлжэ хинадаг байхыень Минхиммашай партийна комитедые уялгалба.

Үйлэдбэри дээрэ мастернуудай дүүргэдэг үүргэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин эхин шатын хүтэлбэрилэгшэдэй ажал ябуулга һайжаруулха ябадал хангахаар бүлэг хэмжээ ябуулгануудые хараалан бэелүүлхын тула һалбаринуудта хэгдэдэг хүдэлмэри наринаар шэнжэлхыень СССР-эй промышленна министерствэнүүдтэ, албан зургаануудта дурадхагдаа.

Мастернуудай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэри һайжаруулхын түлөө иимэ зиндаагай хүдэлмэрилэгшэдые зүбөөр шэлэн олоод, тааруулан табихын түлөө, мастернуудай ажалай, политическэ бэлэдхэлые дээшэлүүлгын түлөө, эдэнэй түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлгын түлөө промышленна нэгэдэлнүүдэй, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна организацинуудай харюусалга дээшэлүүлхыень КПСС-эй Центральна Комитет союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудые, партиин крайкомуудые уялгалба. Энэ хүдэлмэриин мастернуудтай нягта холбоотойгоор хэгдэхэ ёһотой байһые хараада абажа, түсэбтэ даабаринуудые бэелүүлхэ, коллективэй гэшүүдые хүмүүжүүлхэ талаар үйлэдбэриин участогуудай партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэриие эдэбхижүүлхэ шухала.

Үйлэдбэри дээрэ мастерай дүүргэдэг үүргэ дээшэлүүлхэ, мүн хүдэлмэришэдэй хүтэлбэрилэгшэ ба хүмүүжүүлэгшэ байһан тэрэнэй эрхэ, уялганууд тухай дурадхалнуудые бэлдэхыень Ажалай, салин хүлһэнэй асуудалнуудаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедтэ, ВЦСПС-тэ, зохихо министерствэнүүдтэ, албан зургаануудта даалгагдаа. Мастернуудые бэлдэлгын хэрэг һайжаруулха, эдэнэй бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха арга боломжо хангаха шухала хэмжээнүүдые абаха тухай эдэ дурадхалнууд дотор хараалагдаха зэргэтэй.

Түрүү мастернуудай, үйлэдбэриин участогуудай коллективүүдэй хүдэлмэри тухай улам үргэнөөр тайлбарилан ойлгуулха, үйлэдбэри дээрэ мастерай дүүргэдэг үүргэ дээшэлүүлхээр бүлэг хэмжээнүүдые хараалан бэелүүлхэ хэрэгтэ предприятинуудай, нэгэдэлнүүдэй, министерствэнүүдэй, албан зургаануудай, нютагай партийна комитедүүдэй, совет, профсоюзай, комсомолой зургаануудай туйлаһан һайн дүй дүршэлые хүсэн бүринөөр элирхэйлэн харуулхыень телевидениин ба радио-дамжуулгын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедтэ, Кинематографиин талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедтэ, түбэй болон нютагай газетэнүүдэй, журналнуудай, хэблэлнүүдэй редакцинуудта дурадхагдаа. Үйлэдбэриин, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ехэ амжалта туйлаһан эрхим түрүү мастернууд тухай номуудые, брошюрануудые барлан гаргахыень Хэблэлэй, полиграфиин, номой худалдаа наймаа эрхилдэг СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедтэ дурадхагдаба.

ХЭЛСЭЭН БАТАЛАГДАА, ХЭНИИНЬ ШАЛГАРХАНЬ ХАБ?

Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгаар урмашаһан аймагаймнай ажалшад табан жэлэй түгэсхэхы онине габшагай ажалаараа тэмдэглэхэ зорилго урдаа табяад, шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ эршэмтэйгээр хүдэлжэ эхилбэ.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай партиин тогтоол һаяхан газетэнүүдтэ толилогдожо, ажалшад, малшадай зориг бүришье бадаржа, эдэбхи үүсхэлыень дээшэлүүлбэ.

Эгээл тиимэһээ мүрысөөнэй шиидхэхы үүргые һайнаар мэдэхэ болоһон манай аймагай ажалшад энээнииe ехэхэн дэбжэлтэтэйгээр угтаа. Хоорондоо дүтэ оршодог хүршэ ажахынууд социалис мүрысөөнэй хэлсээнүүдые баталжа абаһан байна.

Тээсгэн хүршэ Ториин ба Оёорой совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд 1975 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые эбэг дэлбэгээр абаха, гүрэндэ ехээр худалдахын түлөө хоорондоо мүрысэн ажаллаха гэжэ шиидээ. Тиихэдээ, жэшээнь, Оёорой совхоз байгша ондо 6.400 центнер сроошо таряа, 6.650 центнер мяха, 10.350 центнер һү, 765 центнер һооһо гүрэндэ гушааха зорилго хараалхадань, тэдэнэй хүршэнэр — торииинхид 3100 центнер таряа, 10.9 мянган центнер мяха, 11.1 мянган центнер һү, 840 центнер һооһо эхэ орондоо үгэхэбди гэжэ уялга абаба. Мүн тус ажахынууд гектар бүриһөө абтаха ороoһо тарияанай, тэжээлэй ургамалнуудай, үбһэ ногооной ургаса эрид дээшэлүүлхэ зорилготой.

Гадна аймагай томохон ажахынуудай нэгэн болохо Ленинэй орденто Борьёогой совхоз ба «Коммунизм» колхоз хони олоор үсхэбэрилхэ ба ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхээр хэлсээ батална. Эдэ ажахынуудай һүрэг хонид һайн үүлтэрэй, олоншье юм. Мүн жэл бүри ехэхэн олзо оруулагдадаг байна. Тиимэһээ эдэ ажахынууд байгша ондо хурьга олоор түлжүүлжэ, тарган мяха, торголиг һооһо ехээр абажа, гүрэндэ тушааха зорилго хараалба.

Мүнөө дурсагдагша аймагай ажахынууд хоорондоо мүрысэн ажаллахаар хэлсэһэн хэлсээгээ саг болзортонь сүм дүүргэхын түлөө бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэжэ захалба. Ингээд лэ үдэр хоногуудай түргэн үнгэржэ, нэгэдэхи кварталай эсэслэхэдэ, түрүүшынгээ дүнгүүдые согсолхо хараатай.

М. ГАЛСАНОВ.
Зэдын аймаг.

Республикын ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

1974 ОНОЙ ДҮНГҮҮДЭЭР СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ ЭРХИМ ҮРЭ ДҮН ТУЙЛАҺАН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ, ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ, КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛЫЕ РЕСПУБЛИКЫН ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАРТА БЭШЭХЭ ТУХАЙ

1974 оной дүнгүүдээр социалис мүрысөөндэ эрхим үрэ дүн туйлаһан предприятинуудай, организацинуудай, колхоз, совхозуудай түрүүшүүлые республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэхые КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, профсоюзуудай областной совет тогтообо:

Туманова Надежда Артемьевнае — «Туяна» гэжэ оёдолой үйлэдбэриин нэгэдэлэй оёдолшон;

Дондуков Дагба Доржиевичые — РСФСР-эй габьяата артист, Буряадай гүрэнэй Х. Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын театрай актёр;

Цымбылов Бадматор Дулмаевичые — «Электромашина» заводой хүдэлмэришэдэй бригадир;

Полякова Анна Александровнае — Улаан-Үдэ хотын 33-дахи дунда һургуулиин багша;

Кожеватов Юрий Ивановичые — Улаан-Үдын авиапредприятиин «АН-24» гэжэ онгосын командир;

Санданов Владимир Цыденовичые — 834-дэхи барилга-хабсаралгын поездын модошо дархашуулай бригадир;

Гамков Николай Андреевичые — Улаан-Үдэ станциин локомотивна депогой электровозой машинист;

Зарубина Валентина Петровнае — Улаан-Үдэ хотын хүн зоной хэрэглэмжэ хангадаг комбинадай парикмахер;

Шапова Полина Васильевнае — Улаан-Үдын соёл-гэгээрэлэй училищиин багша;

Глазунов Владимир Григорьевичые — Улаан-Үдын ашаанай автотранспортна 2-дохи предприятиин жолоошон;

Марактаев Бадма Лопсоновичые — хүүргэ баридаг 34-дэхи отрядай хабсаргагша;

Пестерева Ольга Степановнае — Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн;

Фомина Мария Андреевнае — Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай будаг нэхэгшэ;

Хомосова Лидия Сергеевнае — республиканска больницын врач-терапевт;

Молоков Жамсо Ивановичые — Баунтын аймагай Жилиндын совхозой оро үсхэбэрилэгшэдэй бригадын бригадир;

Базаров Агбан Тыкшеевичые — Бэшүүрэй аймагай Бодонгуудай совхозой механизатор;

Ястребов Кирсан Григорьевичые — Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой луговод;

Базаров Виктор Гомбоевичые — Зэдын аймагай Борьёогой совхозой ахалагша хонишон;

Цыремпилова Гомбо-Сурун Гончиковнае — Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон;

Ширапова Цыпилма Эрдынеевнае — Яруунын аймагай Нисэнгын совхозой үхэршэн;

Кудряшов Алексей Павловичые — Загарайн аймагай Хандагатайн леспромхозой комплексно бригадын бригадир;

Свистунов Дмитрий Яковлевичые — Зэдын аймагай Борьёогой совхозой ахалагша хонишон;

Спиридонова Ксения Ефимовнае — Загарайн аймагай Онохойн совхозой овощ ургуулдаг звеное даагша;

Доржиева Ринчин Будажаповнае — Захааминай аймагай Далахайн совхозой үхэршэн;

Котов Пётр Ефимовичые — Захааминай аймагай Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Холтосоной уурхайн хүдэлмэришэн;

Клеменин Валентин Герасимовичые — Кабанскын аймагай Байгалай совхозой тракторна бригадын бригадир;

Лобанова Александра Петровнае — Кабанскын аймагай Оймoрой совхозой гахайшан;

Михалева Прасковья Петровнае — Кабанскын аймагай Кабанскын совхозой һаалишан;

Цыденова Цыпилма Булатовнае — Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхозой ахалагша хонишон;

Бадмаева Цыбикжап Аюшеевнае — Хурамхаанай аймагай Гааргын совхозой ахалагша хонишон;

Замбалаева Цыден-Сурун Дашиевнае — Хяагтын аймагай «Пограничный» совхозой Харанхын һүнэй фермые даагша;

Унжуев Жамсо Тулаевичые — Ахын аймагай «Коммунизм» колхозой мал адуулагша;

Мельников Леонид Степановичые — Прибайкалиин аймагай Итанцын леспромхозой комплексно бригадын бригадир;

Бех Николай Михайловичые — Хойто-Байгалай аймагай «Главтоннельметростройн» 11-дэхи тоннельнэ отрядай барилгын 2-дохи участогай бригадир;

Хлыстов Константин Сидоровичые — Кабанскын аймагай Кабанскын совхозой хартаабха ургуулагшадай звеное даагша;

Тадвашкина Надежда Лазаревнае — Сэлэнгын аймагай Сэлэнгын совхозой һаалишан;

Доржиева Галина Дубшановнае — Хориин аймагай Анзагай совхозой ахалагша хонишон;

Парамонов Василий Петровичые — Хурамхаанай аймагай Хурамхаанай леспромхозой нэгэ хахад халаанаар хүдэлдэг томодхогдоһон бригадын бригадир;

Петишева Прасковья Григорьевнае — Улаан-Үдын аймагай Сотниковско шубуунай фабрикын шубуушан;

Тогмитова Намжилма Ламхановнае — Хориин аймагай Үдын совхозой хонишон;

Банзаракцаева Бутит Гармажаповнае — Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

ЭЗЭН БАЙХА

— Газарай гектар бүхэниие, гүрэнһөө үгтэһэн минеральна үтэгжүүлгын килограмм бүхэниие ашаг үрэтэйгөөр, трактор, комбайн бүхэниие бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхын түлөө мүрысэхэ гээшэ бидэ, механизатор, таряашадай гол зорилго болоно.

Энэ талаар орон доторнай айхабтар ехэ хүдэлөөн дэлгэржэ байна. Би 25 жэлдэ трактористаар хүдэлнэб. Ямаршье техникэ харууһанай, һайнаар абажа ябалгын хүсэн. Түрүүн ДТ-54 түхэлэй шэнэ трактор абаад, 8 жэл соо хүдэлгөө һэм. Һүүлдэнь шэнэ ДТ-75 түхэлэй трактор абаад, тэрээгээр 2 жэлдэ заһабарилгагүйгөөр ажаллааб.

Трактор, машинаяа бүтээсэ ехэтэйгээр, һаадгүйгөөр хүдэлгөөл һаамнай, тарялан дээрэхи бүхы хүдэлмэри хаһа сагтаа, эрхим шанартайгаар хэгдэхэ, агротехникын заабари һайнаар сахигдаха. Тиигэжэ ороoһо тарянай ургаса эрид дээшэлхэ байна. Урдань манай совхоз гектар бүриһөө 5—6 центнерһээ дээшэ ургаса абадаггүй һэн. Харин һүүлэй жэлнүүдтэ газар таряалангай культурые дээшэлүүлжэ, гэн гасуур жэлдэшье гектар бүриһөө 12—13 центнер таряа хураанабди.

Би нёдондо Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, өөрынгөө трактораар жэл соо 1702 гектар зоолэн хахалалга хээб. Мүнөө жэлдэ тракторайнгаа хуушаран таашье һаань, 1500 гектар хахалалга хэжэ 500 килограмм шэнгэн түлишэ алмаха уялга абанхайб.

С. ВИЛЬДАВСКИЙ,
Хориин аймагай Анзагай совхозой механизатор.

...ОНИШОД ХУРЬГАГШАДҺАА АРСАБА

...аймагай ажахынуудта шэ... тул абалга февралиин ...р захалба. Һүүлэй мэдээ... Хонхолодо 3.300, «Ро...» колхоздо 1.200, «За...лец» совхоздо 1.500 гахурьган абтаад, һайнаар ...үлэгдэжэ байна. Бү... аймаг дотор 93 мянган хурьган абтахаар, түл...гдэхээр хараалагдана. «Забайкалец» совхозой 17 ...ада 10.054 эхэ хонин ха...лагдадаг. Мүнөө энэ ...ыда үдэр бүри 250—... хурьган абтана. Совхо... парткомой секретарь ... Ф. Брылёв, рабочкомой ...гша С. И. Володин ...тэй хамта ажахын хэ... отарануудаар ябажа, ...айнь танилсахада, хо...од шэнэ түл абалгадаа ...а һайнаар бэлдэнхэй, ту... уялгануудаа бэелүүлхээр ...жонхой гэжэ мэдэхээр. ...айрань дулаалагданхай, ...эд хүрэхэ үбһэ, тэжээл ...ань асаргданхай, хонишодой дунда социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй. Урда жэлнүүдтэ түл абалгын эхилхэдэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, зооветмэргэжэлтэд санманшигуудаар хүдэлхэ хүнүүдые бэдэржэ зободог һэн. Харин мүнөө жэлдэ хонишодой дунда эмхидхэлэй болон ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулһанай, отара бүхэниие ажахын тоосоондо оруулһанай ашаар хонишод өөһэдынгөө хүсөөр бүхы ажалаа хэхэбди, хурьгашад манда хэрэггүй гэжэ мэдүүлээ.

Г. П. Калашниковай отара «Толстая гора» гэжэ газарта һуурижанхай. Гэр байрануудынь дарагар, хурьгадай таһалга соо дулаахан. Хуурай, шэбхэ шэнхэгэй үнэргүй.

— Дүрбэдэхеэ хурьгалха 612 хонин 4 хүн харууһалнабди. 100-һаа 85 хурьга, хонин бүхэнһөө 3,2 килограмм һооһо абаха, хурьган бүхэнөө эхэһээнь 22 килограмм шэгнүүртэйгээр илгаха гэһэн түсэбтэйбди. КПСС-эй ЦК-гай Хандалгатай танилсаад, бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хабаадалсахадаа, 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга, хонин бүриһөө 3,5 килограмм һооһо абаха гэһэн угтамжын түсэб — уялга абанхайбди, — гээд ахалагша хонишон Геннадий Прокопьевич хөөрэнэ.

Нүхэр Калашников совхозойнгоо хонин ажалда олохон жэлдэ хүдэлжэ, ажалай баян дүршэлтэй болоһон хонишон. Нёдондо 100 хонин бүриһөө 97 хурьга түлжүүлжэ, совхозойнгоо хонишодой дунда гурбадахи һуури эзэлһэн юм. Мүнөө 200 гаран хурьга абаад байна. Хамта ажалладаг Н. М. Ребягина, П. И. Родионов, А. М. Мухамедшин гэгшэдэйнгээ ажалые зүбөөр эмхидхэдэг.

Үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн В. С. Павлуцкиин, П. А. Калашниковай болон бусад хонишодой отарануудта шэнэ түл абалга эмхитэй һайнаар эхилэнхэй. Эхэ хонин бүхэндэ сүүдхын 400 грамм талха таряанай зүйл, зелёнко, һайхан үбһэн, сенаж, минеральна тэжээл үгтэнэ. Хонид дулаан үһаар хангагданхай. Эгээл һайн, һонирхолтой юумэниинь юуб гэхэдэ, хурьгадай таһалга соо 15 метр утатай шабар пеэшэн табяатай. Пеэшэнэй нэгэ захаар тусхай хаамагууд. Тэдээн соо нарай хурьгад эхэтэеэ 7—10 хоногто хамта байлгагдана. Томо болоһон хурьгад бүлэг бүлэгөөрөө харууһалагдана. Иимэ пеэшэн эхэ хонидой олонхи отарануудта табяатай.

Совхозой дирекци, партком, рабочком хонишодто һайнаар ажаллаха, ажалаингаа һүүлээр аятай зохидоор амарха хэрэгтэ яһала анхарал хандуулаа. Хонишон бүхэнэй гэртэ «Рассвет» түхэлэй телевизор, радиоприёмник тодхогдонхой. Шэнэ газетэ, журнал ходо асарагдана, нүүдэл библиотекын номууд арба хоноод лэ һэлгэгдэнэ. Автолавкын ябаха график шэнээр зохёогдожо, ханадань үлгөөтэй. Абаһан социалис уялга, тэжээлэй рацион болон харуулан ойлгууламжын материалнууд гоёор шэмэглэгдэнхэй. Жэшээнь, «Хонишондо зүбшөөл ба заабари» гэһэн плакат-витринэ бултанай анхарал ехээр татана. Тэрэнэй нэгэ хуудаһанда иигэжэ уншанабди: «Ахалагша хонишон А. А. Фетисов 1974 ондо хонин бүриһөө 3.740 грамм һооһо хайшалжа, совхоздоо 3.030 түхэригэй олзо оруулаа». Нүгөөдэ хуудаһан дээрэ иигэжэ бэшээтэй: «һубайрһан хонин бүхэн ажахыдамнай 35 түхэригэй гарза ушаруулдаг. Отара бүхэндэ хонин бүриһөө хурьган абтажа түлжүүлэгдэбэл, 21.875 түхэригэй, совхоздо бүхыдөө 350 мянган түхэригэй олзо оруулагдаха».

Шаралдайн хонишод мүнөө жэлдэ хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлхэ гэһэн дайшалхы зорилгоёо бэелүүлжэ захалба.

Б. ЖАМБАЛОВ,
Мухар-Шэбэр.

Партийна хүдэлмэрилэгшэд ба журналистнуудай заншалта уулзалга

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ—ПАРТИЙНА ХҮТЭЛБЭРИ

Тодорхойлхы удха шанартай жэл барагдажа, юһэдэхи түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы эгээн харюусалгатай жэлынь гараад, шамдуу урагшаа дабшажа байна. Арадай ажахын түсэбүүдые, абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө ажалшадай, коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй үнгэрһэн жэлдэ ямар үрэ дүн асарһан тухай, шэнэ жэлдэ ямар гуримтайгаар тэрэнэй эмхидхэгдэжэ эхилһэн тухай, партийна эхин организацинга энэ талаар ябуулдаг хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгэхыень партийна бүлэг хүдэлмэрилэгшэдые редакцидаа урибабди.

Заншалта энэ уулзалгада хэбаадаһан манай айлшад хадаа КПСС-эй обкомой дэргэдэхи нэгэ һарын партийна курсада һуража байһан, республикын аймаг бүхэнһөө шахуу ерэһэн колхоз, совхозуудай парткомой секретарьнар болоно.

Тус уулзалга дээрэ болоһон хөөрэлдөөндэ хабаадагшадай хэлэһэн үгэнүүдые хураангылан доро толилбобди.

ЗҮБӨӨР ЭМХИДХЭЭД, УДАРИДААД БАЙХАДА...

Зэдын аймагай Борьёогой совхозой парткомой секретарь Жигжит Цындеевич ВАНКЕЕВ:

МАНАЙ АЖАХЫН дирекци, партком, профсоюзай рабочком болон БЛКСМ-эй комитет хадаа хүдэлмэришэд болон коллективүүдэй хоорондо социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ саг үргэлжын анхарал хандуулжа байдаг гуримтай юм. Социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ хүдэлмэри ябуулхадаа, түбхын түрүүндэ эмхидхэлэй асуудал зүбөөр шиидхэхэ гэжэ оролдодог байнабди.

1969 онһоо эхилжэ, социалис мүрысөө эмхидхэхэ, дэлгэрүүлхэ, ябасыень шалгаха, дүнгынь гаргаха хүдэлмэрөө нарижуулан гуримшуулһан бэлэйбди. Мүрысөө эмхидхэлгые социалис уялга абалгаар эхилдэг гурим манда тогтонижонхой. Ажахын шэнэ жэлэй гү, али шэнэ кампаниин эхилхын урда тээ дирекциин, парткомой, рабочкомой гэшүүд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд дааһан дааһан газартаа таран гаража, тэндэ ажаллажа байһан малшад гү, али механизаторнуудтай тус бүритэйнь хөөрэлдэжэ, ерэхэ жэлдэ ямар зэргын уялга абаха хүсэлэнтэй байһыень элирхэйлдэг. Тиихэдээ урда туйлаһан үрэ дүнһөө дээшэл байхаар оролдолго гаргадаг байһаниинь мэдээжэ ааб даа.

Удаань хүн бүхэнэй абаһан уялгын үндэһөөр коллективэй ниитэ уялга зохёогдожо, үйлэдбэриин суглаан дээрэ зүбшэгдэн баталагдажа, хүсэндөө ородог юм. Иимэ эмхидхэлэй хүдэлмэриин һүүлээр бүхы совхозой коллективэй жэлэй туршада бэелүүлхэ социалис уялгын проект тодорхойлогдодог гэшэ. Тиигэһэн лэ хойноо энэ проект парткомой үргэн заседани дээрэ ажахын бүхы мэргэжэлтэдэй хабаадалгатайгаар зүбшэн хэлсэгдэжэ, совхозой социалис уялга абтана.

Иигэжэ олониитын үргэн хабаадалгатайгаар, хамтын хүсөөр хараалагдаһан социалис уялга абахада, хүн бүхэнэй харюусалга дээшэлнэ, бусадһаа гээгдэхэгүй, зориһоноо заатагүй дүүргэхэ гэһэн эрмэлзэл гүрүүлнэ гэжэ хэлэхэ байнаб.

Социалис уялгануудһаа, ажалшадай хэһэн ажаглалта болон оруулһан дурадхалнуудһаа үндэһэлэн, социалис мүрысөөнэй гурим зохёогдоно, баталан абтана гэшэ.

Социалис мүрысөөндэ илагшадые, ажалдаа онсо шалгарагшадые материальна, моральна талаар урмашуулга хадаа бусад ажахынуудайхиһаа ондоо юумэниинь үгы ёһотой. Зүгөөр таба, арбан хоногой, һарын дүнгөөр мүрысөөндэ илагшадта таба-гурбан түхэригэй шан барюулха гурим огтолон болюулагданхай. Жэлэй дүнгөөр, хабарай тарилгын, үбһэ, таряа хуряалгын дүнгөөр шан, бэлэг барюулхада, урмашуулгын аша харюулагдана гэжэ һанагдана.

Мүрысөөнэй гурим урданайхида орходоо нилээд хубилагданхай. Тэрээн соо ганса туйлаха үрэ дүн тухай хэлэгдэдэг бэшэ. Ажалай, ниитын журам сахилга, хүдэлмэриин шанар, ариг сэбэр байлга, шефскэ туһаламжа үзүүлгэ гэхэ мэтын ажабайдалдахи шухала асуудалнууд гурим соо оруулагдадаг болонхой. Энэ ушар мүрысөөнэй хүмүүжүүлхы үүргые эли бодо дээшэлүүлнэ.

Совхозой хүтэлбэрилхы тушаалтай хүдэлмэрилэгшэ бүхэн ямар нэгэн коллективэй байдалай түлөө харюусалгатай һэн тула мүрысөөнэй дүнгые ажахы соогоо нэгэ үдэрэй турша соо согсолжо шададагбди. Гадна фермын, бригадын тоо бүридхэгшэд энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм.

Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь Болот Очирович ДУЛМАЖАПОВ:

СОЦИАЛИС мүрысөө эмхидхэхэ, тэрэнэй үрэ дүн гаргаха ехэнхи хүдэлмэрине совхозуудта гол түлэб профсоюзай рабочком бэелүүлдэг ха юм даа. Харин колхоздо иимэ комитедэй үгы һэн тула энэ хэрэгые эмхидхэн хүтэлбэрилхэ ниитын орган байгуулха шухала болоһониинь элирээ һэн. Тиигэжэ хамтаараа хэлсэжэ, колхознигуудай, коллективүүдэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ, тэрээние хүтэлбэрилхэ ниитын орган — штаб бии болгоо һэмди. Зарим нүхэд иимэ юумэн хэрэггүй, үлүү гэжэ хэлсэдэг, буруушаадагшье. Теэд бидэ тэрэнээ байлгаһаарбди. Энэ штаб колхозой правлениин, парткомой, комсомолой комитедэй түлөөлэгшэдһөө, ахалагша мэргэжэлтэдһээ, нютагай соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдһөө бүридэдэг юм. Тус штабые парткомой секретарь хүтэлбэрилдэг. Социалис мүрысөө эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ талаар партийна организациин ажал ябуулгада энэ штаб ехэ туһа хүргэдэг байна.

Манай колхозой гэшүүн бүхэн социалис мүрысөөндэ хабаадана, ажалай һайн үрэ дүн туйлана гэжэ хэлэхэ байнаб. Энэ хэлээшые мнии ажахын һү һаалиин фермэнүүдэй коллективүүдэй ажал хүдэлмэри гэршэлнэ. Хэрбээ урзанда манай колхозой һаалишад дунда зэргээр үнеэн бүриһөө 1650—1700 килограмм һү һааһан байгаа һаа, үнгэрһэн жэлдэ 2036 килограммда хүргэһэн байха юм. Хоёр фермымнай 20 һаалишанай 60 процентнь нёдондо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2200 килограммһаа дээшэ һү һаагаа һэн. Түгэсхэхы жэлдэ энэ амжалтаяа батадхаха гол уялгатай мүнөө шэнэ жэлэй түрүүшынь үдэрһөө эршэ шангатайгаар хүдэлжэ байна. Энээхэн ганса жэшээ хадаа имагтал социалис мүрысөөнэй малшадай дунда үргэнөөр дэлгэрһэнэй аша үрэ мүн гэжэ тоолохо дүүрэн эрхэтэйбди.

Колхознай түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы жэлые яһала бараг амжалтатайгаар түгэсхөө һэн. Гүрэндэ мяха тушааха даабаряа 106 процент, һү—102 процент, нооһо—102 процент дүүргэһэн байха юм. Түгэсхэхы жэлдэ бэелүүлхээр хараалһан гүрэнэй түсэбтэ даабарине, абаһан социалис уялгаяа болзорһоонь уридшалан дүүргэхэ эрмэлзэлгэтэйгээр бүгэдэ колхознигууднай ажаллажа байна.

ҮРГЭНӨӨР СОНОСХОН ХАРУУЛХА, УРМАШУУЛХА

Захааминай аймагай Михайловкын совхозой партбюрогой секретарь Валерий Иннокентьевич БУДАЕВ:

Социалис мүрысөөнэй ябасые үргэн ниитэдэ харуулха хэрэг тухай хэдэн үгөөр хэлэхэ дуран хүрэнэ. Мүрысэжэ байһан коллективүүд, хүдэлмэришэд хэнэйнгээ хэр зэргэ хүдэлжэ байһан тухай ходо дуулажа, мэдэжэ, хоорондоо ябалсажа, ажабайдалтаяа танилсажа, дүй дүршэлөө хубаалдажа байха ёһотой. Тиимэ хүсэлэнтэйшье байдаг. Тиигэхэ зуураа бэе бэеынгээ байдал шалгалсаха асуудалда онсо анхарал хандуулхаар гэжэ һанагдана.

Харуулан ойлгуулгын хэрэгсэлнүүд хадаа мүрысөөнэй ябасые үргэнөөр согсолон соносхохо гол аргануудай нэгэниинь болоно. Манай совхоздо һү һаалиин фермэ, хонишодой бригада, мал шахадаг гүүртэ, полевой стан бүхэндэ тусхай стенднүүд шэмэглэн гоёогдожо түхеэрэгдэнхэй. Тэдээн дээрэ мүрысөөнэй гурим, тус коллективэй, тэрэнэй гэшүүдэй абаһан социалис уялганууд, үдэр үдэрэйнь ажалай үрэ дүнгүүд, мүрысэжэ байһан фермэ, отара, гүүртынь хүдэлмэри тухай мэдээсэлнүүд хадаатай байдаг. Гадна һаалишан, хонишон, мал адуулагша бүхэнэй өөрынь тусхай хуудаһанууд бии. Энээн соо энэ хүнэй ажал хүдэлмэри тухай мэдээнүүд, абаһан социалис уялгань, тэрэнэй дүүргэлтэнь тоб гэмэ элеэр харуулагдана.

Малшад, механизаторнуудай ажалай үрэ дүнгүүдые харуулһан юрэнхы хамтын бюллетень гаргажа, олон болгоод, тараадаг болонхойбди. Энээнэй һайн талань гэхэдэ, гансал нэгэ гэхэ гү, али дүтэрхы һалбарида хүдэлдэг зонойнгоо бэшэ, мүн ажахын ондоо үйлэдбэри дээрэшье ажаллажа байһан хүнүүдэй хэр зэргээр абаһан социалис уялгануудаа дүүргэжэ байһан тухайнь мэдэжэ абана, тэдэнэй хүдэлмэритэй өөһэдынгөө ажалые сасуулна, нүхэдһөө гээгдэхэгүйе оролдоно.

Ажалай алдар солын долоон улаан туг совхозойнгоо конторын хажууда бидэ табинхайбди. Тэг дундань хадхаатай байдаг эгээл томо тугынь ажахы соогоо эрхим гэжэ тоологдодог коллективэй алдар солын хүндэлэлдэ үргэгдэдэг юм. Харин бэшэниинь бултанһаа ехэ амжалта туйлаһан һаалишан, хонишон, мал адуулагша, механизатор болон бусадай хүндэлэлдэ зорюулагдана.

Мүрысөөнэй дүнгүүдые табан хоног бүхэндэ (илагшадтань дамжуулгын вымпелнүүд барюулагдана), һара бүхэндэ (дамжуулгын улаан тугхануд, Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдана), квартал бүхэндэ (дамжуулгын Улаан тугууд мүнгэн шантайгаар барюулагдана) гаргадагбди. Түгэсхэлэй дүнгүүдые жэлэй эсэстэ согсолжо, эрхимэй эрхимүүдые тодоруулдаг заншалтайбди.

Хэжэнгын аймагай Загаһатын совхозой партком мүрысөөнэй ябаса харуулха хэрэгтэ горитой анхарал хандуулдаг байна. Нэн түрүүн бидэ хонишоной, һаалишанай витринэ шэмэглэн гоёожо, малшадай байрануудта абаашажа, ханадань хадаабди. Михайловкын совхозойхидол адлишуугаар тэрэнээ хээ һэмди.

Би мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргалга тухай тогтохоёо һананаб. Тиихэдээ гол түлэб хонишодой дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөн тухай хөөрэһүү.

1973—1974 онуудай үбэлжэлгын үрэ дүнгүүдые гаргахадаа, совхозой дирекци, партком, профсоюзай рабочком, комсомолой комитет ахалагша хонишодые бултыень суглуулаад, хонишодой бригада бүхэндэ ябуулжа харуулһан байнабди. Удаань парткомдо бултадаа дахин сугларжа, хараһан, үзэһэн юумэн тухайгаа ехэ хөөрэлдөө дэлгээ һэмди.

Шүүмжэлэл, угаа туһатай хөөрэлдөөн болоо һэн. Бэе бэеынгээ дутуу дунданануудые нюур сахингүйгөөр элирхэйлээ, яажа тэдэнээ усадхаха тухайгаа һанамжа, дурадхалнуудаа оруулаа бэлэй.

Манай совхозой хонишодой дунда эмхидхэгдэһэн социалис мүрысөөнэй гуримай ёһоор түрүүшын һуури эзэлһэн хонишодой бригадада телевизор, хоёрдохидонь транзисторна радиоприёмник, гурбадахидань ханын томо час шан барюулха гэжэ тодорхойлогдонхой байдаг.

Нёдондо эдэ шангуудые хэндэ барюулха ёһотой байһые хонишод өөһэдөө хэлсэжэ, зүбшэжэ, үгэеэ ойлголсон шиидхэһэн байха юм гэжэ хэлэлтэй.

Ахалагша хонишон Анна Тимофеевна Сороловагай даадаг бригада түрүү һуури эзэлһэн байба. Теэд бригадирынь бодожо хэлэхэдээ, нёдондо бидэ телевизортэ хүртөө һэмди, тиимэһээ энэ шан бидэ бү абаһуубди. Тиимэһээ 1973 онине дүн муутайгаар дүүргэһэн аад, харин 1974 ондо ехэ амжалта туйлаһан залуу хонишон Владимир Мункуевай бригадада барюулаа һаа яаха юм гэжэ мэдүүлэ[...]дэнь хонишод энэ дурадхалыень үнэ[...]һөө дэмжээ һэн.

Мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолон [...]даа, мүрысөөндэ хабаадагшадые ба[...] гээшэ тон шухала гэжэ һананаб. [...]шанда хүртэхөөр хүдэлһые тэдэнэр [...] һайн мэдэнэ ха юм.

Кабанскын аймагай Ойморой [...] парткомой секретарь Александр[...]вич КУРИГАНОВ:

Социалис мүрысөөнэй удха [...] юугээршье сэгнэшэгүй ехэ. Энэ[...]най ажал ябуулгада өөрын һайн нүлө[...]нэ, үндэр амжалтануудые туйлаха [...] бэелүүлхэдэмнай туһална.

Жэшээлхэдэ, 1973 ондо ажахым[...]дөө һаамхай үнеэн бүриһөө 1.600—1[...]лограмм һү һааһан һаа, 1974 ондо 2[...]лограммда хүргэһэн байха юм. [...] ажаллаһанай аша үрэ эндэ элеэр [...] гээд би һананаб.

Мүрысөөнэй дүнгүүдые табан үдэ[...]лэ гаргадаг заншалтайбди. Илагшадта[...] тугхануудые барюулжа байдагбди.

Зарим хүнүүд ажалдаа эрхим амж[...]дые туйлаһан мүртөө, хаа-яа ажалай[...] эбдэхэ, архи ууха гэхэ мэтын муу [...] гаргадаг гээшэ. Эдэ бүгэдые хараада[...] иимэ юрэ бусын ябадал гаргаһан хүнү[...] үгэхэгүй, солыень татахагүй гэһэн [...]ри гаргаад, тиимэшүүлые дирекци, [...] болон рабочкомой хамтын заседани[...] барихыень уридаг заншалтайбди.

Мүрысөөнэй хүмүүжүүлхы үүргые[...] һаа алдангүй, үдэр бүхэндэ, час, ми[...] хэндэ энээн тушаа шэбшэн һанажа, [...]риеэ ябуулха зэргэтэйбди гэжэ би хэ[...]наб.

В. И. БУДАЕВ. А. А. АЮРЖАНАЕВ. А. П. КУРИГАНОВ.

„Олониитын дундахи хүдэлмэреэ саг үргэлжэ һайжаруулжа байхыень, с[о]циалис мүрысөөе бүри һайнаар эмхидхэхыень, ажахы эрхилхэ онол аргаяа һа[й]жаруулжа байхыень, даалгагдаһан хэрэгэй түлөө бүхы хүдэлмэрилэгшэд[...] харюусалгые дээшэлүүлжэ байхыень **партийна, советскэ, ажахын, профсо[ю]зай, комсомолой организацинуудые КПСС-эй Централька Комитет уряалн[а]**

(Партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгаһаа.)

МЭРГЭЖЭЛДЭЭ ҺУРГАН ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ

А. А. АЮРЖАНАЕВ:

Хонишодой кадрнуудые һурган хүмүүжүүлхэ хэрэг хүдөө ажахы эрхилэлгэдэхи тон шухала асуудалнуудай нэгэн болоно. Энээндэ һүүлэй үедэ горитой анхарал хандуулагдадаг болоо гээшэ. Манай совхоздо энэ талаар яһала ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа гэжэ хэлэлтэй.

Нэн түрүүн һургуулиин үхибүүдэй дунда, бага класста һуража байхаһаань эхилээд, һуралсалаа дүүргэхэ болоторнь, ойлгууламжын саг үргэлжын хүдэлмэри ябуулха гээшэ тон шухала гэжэ һанагдана. Класс классаараа хонишодой бригадануудые шефтээ абаад, тэндээ ошожо, ажалдань туһалжа байхадаа, малшадай хүдэлмэритэй танилсана, бага зэргыншье һаа дүршэлтэй болоно. Зариманиинь энэ мэргэжэл шэлэжэ, хонишоноорше хүдэлнэ ха юм.

Манай совхоздо эхэ хонидой 15 һүрэг бии. Тэндэмнай мүнөө дээрээ хонишод дутахаяа болинхой. Онсолон хэлэхэдэ, дүй дүршэлтэй, үнинэй хүдэлжэ байһан ахалагша хонишодой хажууда һая һургуули дүүргэһэн хүбүүд, басагад ажаллана. Иигэжэ хонишодой ерээдүйн халаан хүмүүжэн ургажа байна ха юм.

Нёдондо манай совхозой хонишод 100 эхэ хонин бүхэнһөө 92 хурьга абажа түлжүүлээ һэн. Харин мүнөө жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абахаар зоригжонхой.

Энэ зорилгоёо дүүргэхэдэмнай ехэ нүлөө үзүүлмээр үндэһэ һуури табигданхай гэжэ би бата этигэнэб. Социалис мүрысөөн гуримшажа, хонишодой кадрнуудые һурган хүмүүжүүлхэ хэрэг гэмгүйгөөр ябуулагдажа, хүн зоной дунда хонишоной мэргэжэл улам хүндэтэй болоно гэжэ хэлэхэдэ алдуутай юумэн үгы ха юм.

Хонин ажалаймнай ерээдүйшье һайн байха гэжэ һананаб. Мүрысөөндэ хам оролс[...] хонишод бүхэн хадаа өөрыень халан абаха[...]луу хонишодые һурган хүмүүжүүлхэ ёһ[...]гэһэн эрилтые нэрэ хүндымнай хэрэг гэжэ [...]лоно бшуу.

В. И. БУДАЕВ:

Манай совхоздо механизаторнуудые һу[...] хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал [...]дуулагдадаг болоо гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. [...]хайловкын дунда һургуулиин дэргэдэ меха[...]заторнуудай саг үргэлжын курсын нээгдэ[...] зургаан жэл болжо байна. Энэ курсы[...]дэлдэ хоёр трактор үгтэнхэй. Мүн тус [...]мастерской эндэ түхеэржэ үгөөбди. Трак[...] жолоодожо һурахадань ехэ туһа хүргэхэ т[...]тородром баринхайбди.

Тус курса дүүргэһэн хүбүүд, басагад бу[...]даа трактористын үнэмшэлгэ абадаг. Жил[...] табяад хүн һуража гарадаг юм.

Тэдэнэрэй олонхинь институт, техникум[...]тэ ороно, ондоо тээшээ хүдэлхөөр ошоно, [...] бэшье бидэ энэ курсаяа болюулхагүй ба[...]бди. Юуб гэхэдэ, ягаашье һаа энэ курс[...] һуража олоһон мэргэжэлынь ажабайдалай[...] гоһо алхан ороходонь залуу үетэндэ ня[...] ехэ туһа хүргэнэ бшуу. Энээн тушаа мэр[...] ёһогүйбди гэжэ бидэ һайн ойлгонобди.

Тус курса хүтэлбэрилхэ нэгэ хүнине [...] совхозһоо табинхайбди. Гадна совхозой[...] главна инженер, дүй дүршэлтэй трактор[...]нууд эндэ ном заадаг, практическа хэш[...]нүүдые үнгэргэдэг байна.

Харин курсада һурагшадай гүрэнэй шал[...]та бариха үеэрнь комисси эмхидхэдэгбди. [...] гээд баяр ёһололой оршон байдалда тэдэ[...]тээ үнэмшэлгэнүүдые барюулдаг гурим [...]тонхой.

УГТАМЖЫН ТҮСЭБ— АЖАХЫН НӨӨСЭ

Түнхэнэй аймагай Түнхэнэй совхозой парткомой секретарь Владимир Жамсаранович СЫРЕНОВ:

1974 ОНОЙ тэн болотор би Саянай совхоздо экономистаар хүдэлдэг байһан хүм. Тиихэдэ гахайн фермын байдал минии анхарал ехэ татадаг бэлэй. Мэргэжэлтэдтэеэ хөөрэлдэжэ, гахайшадта угтамжын түсэб абхуулаад туршаха гэлсэһэн байгаабди. Манай бодомжоор гахай олон болгожо, мяха ехээр абажа боломоор шэнги һэн. 1973 ондо гахайн энэ фермын коллектив 2400 центнер мяха абаһан, 2200 центнерыень гүрэндэ худалдаһан юм.

Эдэ тоонууд һанаһанда хүрэмөөр бэшэ бэлэй. Тиимэһээ бидэ фермын байдалые алишье талаһаань шэнжэлбэбди. Тоолоод үзэхэдэмнай, мяха абалгала 3000 центнертэ хүргэмөөр, 5000 поршоонхо абажа, гарзагүйгөөр түлжүүлхэ, шахаха арга боломжотой байһыень элирхэйлээбди.

Нэн түрүүн угтамжын түсэбэй ямар удха шанартай байһые гахайшадтаа ойлгуулха ёһотой байһамнай эли. Тэдэнэр энэ хэрэгэй өөһэдтэнь, ажахыдамнай али зэргын туһатай, олзотой байхыень ойлгоо хадаа, бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ, угтамжын түсэбые бэелүүлхын түлөө оролдохо зэргэтэй байгаа ха юм.

Тиимэһээ партком, рабочком, комсомолой комитет ойлгууламжын горитой хүдэлмэри ябуулжа, энэ хэмжээ ябуулгын түлөө хүн бүхэнэй ямар харюусалгатай байһые ойлгоһон мэдэрэл түрүүлжэ шадаа. Энээнһээ үндэһэлэн социалис мүрысөөнэй гурим хубилгаха ушартай байһанаа бидэ мэдэжэ байгаабди.

Нэн түрүүн совхозой захиргаан ба фермын коллектив хоёрой хоорондын ажалай хэлсээн фермын бүхы малшадай хабаадалгатай зүблөөн дээрэ баталагдаа һэн. Энэ документ соо хоёр талын бэелүүлхэ уялганууд тодорхойлогдоо һэн. Тиихэдээ гахайшадта салин хүлһэ түлэлгын гурим имагтал түсэбэй дүүргэлтэһээ дулдыдахаар зохёогдоо. Тэрэнэй ёһоор болоходо, угтамжынгаа түсэб дүүргэһэн, олон поршоонхо абажа, гахайнуудаа һайнаар таргалуулжа шадаһан малшадай салингынь 10 процентээр дээшээ болохо зэргэтэй һэн.

Түрүү зэргэдэ ябаһан, габшагай ажалаараа шалгарһан хүнүүдтэ амаршалга эльгээхэ, Хүндэлэлэй грамота барюулха, тэдэнэй хүндэлэлдэ ажалай алдар солын улаан туг үргэхэ, нэрэ солыень алдар солын дэбтэртэ бэшэхэ гэхэшэлэн моральна урмашуулга мүн лэ хэрэглэгдэхэ байгаа.

Иигэжэ моральна болон материальна урмашуулгые гуримшуулаад, экономическа талаһаа найдамжатай үндэһэ һууритай угтамжын түсэб абажа, тоб гэмэ, эли тодо зорилго ажалшадай урда табихада аша туһатай, үрэ дүнгынь арьбан байха гэжэ һүүлэй һүүлдэ элирээ.

Тиигээд лэ гахайшадай үдэр үдэрэйнь хүдэлмэри үргэлжэлөө. Зүгөөр тодорхой зорилготойгоор бэеэ уялгалһан коллективэй ажал хэрэгынь онсо ондоо шэнжэ маягтай болоһон шэнги үзэгдэхэ байгаа һэн. Юрэдөө, энэ коллектив угтамжынгаа түсэб бэелүүлхэ гэжэ хамаг оюун бодолоо, бүхы хүсэ шадалаа зорюулаа гэжэ хэлэхэ байнаб. Тиигэжэ 1974 ондо тэдэнэр 3100 центнер гахайн мяха абаа, 5000 поршоонхо түлжүүлээ бшуу. Иигэжэ һанаһандаа хүрөө бэлэйбди.

Ямар тобшолол хэлтэйб? Угтамжын түсэбэй удха шанарые зүбөөр ойлгожо, тэрээние ажахынгаа үйлэдбэридэ зүбөөр тааруулан нэбтэрүүлжэ шадабал, амжалта туйлагдахань дамжаггүй.

Гадна хүн тухай мартажа огто болохогүй. Ажалша зоной зүрхэ сэдьхэлэй гүн соо нюугдаһан оюун хүсэл ямаршье орёо, хүндэ бэрхэшээл дабаха шадалтай гээшэл.

Энэ бодолой зүб байһые баһа нэгэ жэшээгээр харуулха дуран хүрэнэ. Түнхэнэй совхозой парткомой секретаряар хүдэлдэг болоод байхадаа, Могой-Горхоной һү һаалиин фермын байдалаар һонирхобоб. Эндэ дүршэлтэй һаалишад олон байба. Олон жэл соо сугтаа хүдэлжэ, хэн хэнэйнгээ юу хэжэ шадахаар байһание һайн мэдэхэ болоһон, тиимэһээ арга боломжонуудаа тоб байса мэдэхэ гээгдэлдэ ехээр оронгүй, түрүү зэргэдэшье гарангүй, нэгэл хэм соогоо ажаллажа байдаг коллектив байба.

Угтамжын түсэб тухай бага сага тэдэнэртэй хөөрэлдэдэг болобобди. Һүүлдэнь бури үргэнөөр ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулаабди. Һаалишад энээгээр һонирходог болоҗо, би өөрөө экономист хүн туладаа угтамжын түсэб тухай һаалишадта хөөрэжэ үгөө һэм. Ушар удхыень тэдэнэр ойлгоошье һэн.

Шэнэ гуримда ороһон тус фермын һаалишад нёдондо бүхыдөө 5250 центнер һү һааха угтамжын түсэб абаһан аад, тэрэнээ 75 центнерээр үлүүлээ. Харин энэ жэлдэ 5400 центнер һү абахаар зоригжонхой.

Тобшолон хэлэхэдэ, угтамжын түсэб хадаа социалис мүрысөөнэй үрэ дүнгые арьбадхаха, ажалша зоной гүн сэдьхэл урмашуулха, харагдаа үзэгдөөгүй байһан ехэ нөөсэеэ ниитын хэрэгтэ элсүүлхэ нэгэ шухала оньһон мүн байна гэжэ ойлгогдоно.

АЙЛШАД ДУРАДХАНА:

Ахын аймагай «Улаан Аха» колхозой партбюрогой секретарь Борис Дамнянович ШАГДУРОВ:

— Манай аймаг Улаан-Үдэһөө холо, хада уулатай газарта оршодог. Тиимэһээ талай газетын хуудаһанууд дээрэ манай нютагай зоной ажал хэрэг, ажабайдал, эрхим амжалтанууд багаар харуулагдадаг гэжэ һананаб. Манда ходо ерэжэ, манай ажалтай танилсажа, түрүү хүнүүд тухаймнай бэшэжэ байгыт гэжэ хэлэхэ байнаб.

А. А. АЮРЖАНАЕВ:

— «Буряад үнэн» газетын редакцида бидэ нэрые урижа, ехэ зүб юумэн хэгдээ. Эндэ болоһон хөөрэлдөөн угаа һонирхолтойгоор гэрөө гэжэ һананаб.

Танай хүдэлмэрилэгшэд хүдөө нютагуу[д] саг үргэлжэ ябажа, уншагшадтаяа ходо [...]зажа, хөөрэлдэжэ, газетэ тухайгаа хөөр[...] байгаа һаань, тон һайн байгаа гэжэ ха[...] байнаб.

В. Ж. СЫРЕНОВ:

— Иимэ уулзалга эмхидхэһэнэйнь тү[...] «Буряад үнэн» газетын хүдэлмэрилэгш[...] өөһэдынгөө зүгһөө баяр хүргэхэ байнаб. [...]гэ хэды болоод лэ иимэ уулзалга үнгэр[...] байгаа һаа, һайн гэжэ һананаб. Юуб гэ[...] иимэ хэмжээ ябуулга таанадташье, бидэн[...]шье туһатай байха ха юм. Тиимэһээ энэ хэ[...]гээ заншалта болгоо һаамнай яаха юм?

Энэ уулзалгада болоһон хөөрэлдөөе редакциин хүдэлмэрилэгшэд Г. ЦЫРЕТОРОВ, Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ бэшэжэ абаба.

ҮЕ САГАЙ ЭРИЛТЭЭР

Зэдын аймагай «Знание» бүлгэмэй конференци болобо. Үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада арад зоной дунда лекционно пропаганда ябуулһан тухай элидхэлые тус бүлгэмэй түрүүлэгшэ Б. М. Малакшинов хэһэн байна. Элидхэл тушаа 9 хүн үгэ хэлээ.

Элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэдэй тэмдэглэһэнһээ харахада, аймаг дотор лекционно пропаганда урда урдынһаа нилээд һайнаар эмхидхэгдэнэ. Уншагдадаг лекцинүүдэй темэнүүд олон ондоо болоо. «Знание» бүлгэмэй эхин организацинууд һара, кварталай бүриингөө түсэбүүдые табихадаа, уншагдаха лекцинүүдэйнгээ темэнүүдые хорхойлходоо, колхоз, совхозуудай, предприяти, организацинууд болон эмхи зургаануудай партийна организацинуудай бюро болон комитедүүд дээрэ хаража баталуулдаг болонхой.

Тус бүлгэмэй аймагай организациин президиум эхин организацинуудай хүдэлмэрие һайжаруулхын тула нилээд оролдолго гаргажа, болзото туһаламжа хүргэдэг юм. КПСС-эй райкомой пропаганда ба агитациин таһагтай хамта табигдадаг түсэбэй ёһоор «Лекторэй үдэр» һарадаа үнгэргэгдэнэ. Тэрэ үдэр уншагдаха лекцинүүд эртээнһээ бэлдэгдэн, лекторнүүдтэ үгтэдэг, зарим дүй дүршэл ехэтэй болоһон лекторнүүд өөһэдөөшье бэлдэдэг байна. Жэшээнь, «Октябрьский» совхозой парторганизациин дэргэдэ ехэнхидээ багшанар, медицинын хүдэлмэрилэгшэд болон совхозой мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэдһөө бүридэһэн 52 лектортэй «Знание» бүлгэмэй эхин организаци хүдэлнэ. Энээнии һургуулиин һуралсалай таһагые даагша Х. Д. Гочеева хүтэлбэрилдэг. Совхозой МТМ-эйн дэргэдэ саг үргэлжын лектори эмхидхэгдэнхэй. Нүхэр Гочеева лекторнүүдэйнгээ һанамжа, эрмэлзэлые харгаадаа абажа, һарын түсэб табихадаа, совхозой парткомой секретарь Б. Ж. Тарбаевтай зүбшэдэг, удаань баталамжада табидаг байна. Ажалшадые, илангаяа малшадые комплексноор хангаха үедэ лекторнүүд гаралсадаг, тэрэ үдэртэ эртээнһээ болдэдэг заншалтай. Эндэ ажахын, экономическа, политическэ асуудалнууд лекци, хөөрэлдөөнүүдтэй нягта холбоотойгоор түсэблэгдэнэ. Үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада олон ондоо темэнүүдээр 150 гаран лекци уншагдаа. Мүн хүдөө ажахын, эрдэм гэгээрэлэй, медицинын болон техническэ дэбжэлтын бусад темэнүүдээр олон тоото лекци, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөө. Эндэ лекторнүүд Н. Лобозерова, Б. Ж. Тарбаев, Батожапов, Хребтов болон бусад эдэбхитэй лекторнүүд юм.

Ленинэй орденто Борьёогой совхозой лекторнүүдэй бүлэгые Н. И. Алексеев хүтэлбэрилдэг. Эндэ политическэ болон экономическа темэнүүдтэ лекцинүүдые олоор уншахынгаа хажуугаар түрүү дүй дүршэлэй арга дэлгэрүүлхэ, ажалай түрүүшүүлые олошоруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа хандуулна. Совхозой түрүү хонишод, республикын чемпион Д. Я. Свистуновой, Социалис Ажалай Герой Г. Л. Рабдаевай, хэдэн жэлэй «зуутан», Ажалай Улаан Тугай орденто Б-Н. Гомбожаповай дүй дүршэлые залуушуулда болон бусад хонишодто дамжуулха талаар ехэ хүдэлмэри хээ. Энээнэй аша үрэ харагдаа. Совхозой эхэ хонидой отарын хонишод «зуутанай» дабаа дабаһаар үнинэй, бүхы совхозоороо 100 эхэ хонин бүриһөө 100-һаа дээшэ хурьга абадаг болоо. Эндэ ойлгууламжын хүдэлмэриин нүлөөн ехэ. Эрхим лекторнүүд В. П. Шантаханов, Г. С. Одоев, Ж. Ц. Ванкеев, Н. М. Алексеев гэгшэд зондоо хүндэтэйгөөр хүлеэгдэдэг болонхой.

Дээдэ-Үшөөтэйн, Бургалтайн, Гэгээтын партийна эхин организацинуудай дэргэдэхи лекторнүүдэй бүлгэмүүд муу бэшээр хүдэлнэ. Эндэхи бүлгэмүүдые толгойлдог нүхэд Ц-Д. Б. Хандажапов, Б. Д. Очиров, С. Н. Шишмарев гэгшэд үе сагай эрилтэтэй зохилдуулан, лекторнүүдэй хүдэлмэрие эмхидхэнэ. Илангаяа холын малшадта манай ороной дотоодын ба гадаадын политика, уласхоорондын байдал тухай һонинуудые дуулгаха талаар ехэ анхарал табигдадаг.

Гэхэтэй хамта, лекционно пропагандын хүдэлмэридэ д у т а г д а л н у у д үзэгдэнэ. СССР-эй болон КПСС-эй түүхэ тухай, философиин, атеизмын темэнүүдтэ, медицинэ болон хуули сахилгые нэбтэрүүлхэ тушаа лекцинүүд үсөөн уншагдана. Илангаяа Петропавловка, Лапшино, Тори, Боохо нютагуудта лекци үсөөн уншагдана. Зэлтэр, Ехэ-Нарин, Дээдэ-Тори, Алцаг нютагуудта мүн лэ иимэрхүү байна. Дурсагдаһан нютагуудтахи бүлгэмүүд тодорхой түсэбшьегүй, бүридхэлшьегүй юм. Бүлгэмэй Уставай эрилтэнүүд хазагайруулагдана.

Олонхи ушарта харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд дуталдана. Нютагай ажабайдалһаа бодото жэшээ хэрэглэгдэнэгүй. Түрэлхи хэлэн дээрэ лекци үсөөн бэлдэгдэнэ, уншагдана. Иимэ дутагдалнуудые усадхахын тула аймагай «Знание» бүлгэмэй правлени, президиум эрид хэмжээнүүдые абанагүй.

Аймаг дотор элүүр энхын 4, эрдэм гэгээрэлэй 2, хуули шудалха 1 университет байгуулагдаһан аад, заримдаа хэшээлынь таһалдана, шагнагшад ерэнэгүй. Экономическа һуралсалай, коммунис ажалай һургуулинууд бии. 1973-74 онуудта экономическа 64 һургуули эмхидхэгдэжэ, 1799 хүн һуралсаа юм. Тэндэ ажалай түрүүшүүл, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд лекцинүүдые уншаа. Иимэ һуралсалай яһала ашатай байһаниинь мэдээжэ.

Аймагай «Знание» бүлгэм түсэбэй ёһоор семинарнуудые үнгэргэжэ, лекторнүүдтэ, пропагандистнарта туһалдаг байна. Гурбан жэлэй туршада иимэ семинарнууд 119 дахин үнгэргэгдөө. Мүн лекторнүүдэй дүй дүршэлые андалдалгын зүблөөнүүдшье олон удаа эмхидхэгдээ.

Аймагай бүлгэмэй 24 эхин организаци гурбан жэл соо 89 лектороор олошоржо, 497 хүн болоо. Эдэнэй хүсөөр жэл соо дунда зэргээр 5 мянга шахуу лекци уншагдана.

«Знание» бүлгэмэй аймагай конференци шэнэ правлени, президиум һунгаа. Правлениин түрүүлэгшөөр Б. М Малакшинов дахин һунгагдаба.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.

СҮЛӨӨТЭ БАЙДАЛАЙ ГУШАДАХИ ХАБАР

НЕМЕЦ ФАШИС БУЛИМТАРАГШАДҺАА ВЕНГРИИН НИИСЛЭЛ — БУДАПЕШТ ХОТЫЕ СОВЕТ АРМИИН СҮЛӨӨЛҺӨӨР 30 ЖЭЛЭЙ ОИ (1945 ОН) ФЕВРАЛИИН 13-да ГҮЙСЭБЭ

...енгриин ниислэл хотын ...энүүд, талмайнууд ха...һаан саһаар хушагдач... Гэбэшье сүлөөтэ байдалай гушадахи хабарай дүтэл...байһаниинь элеэр мэдэгдэнэ.

...ниислэл хотодо ажаһуудаг ...хүн зон 1945 оной ...ие элихэнээр һанадаг юм. ...аад жэлэй хотын түүхэ... хүшөөнүүдые һандар...лхагүйе оролдон, үгэ дуу...өөр бэеэ тушааха тухай ...дхалтайгаар Совет ко...ндовани хүреэлэлгэдэ оро... гитлеровскэ бүлэг сэрэг...эй штабта парламентер...ые эльгээбэ. Гэбэшье ...иг шунахай фашистнууд ...арламентернуудыень ала...жэо һэн.

Будапештые сүлөөлхын ...ээ байлдаанууд 6 неделиин турша соо үргэлжэлөө. ...ралиин 13-да гитлеровскэ ...үүдэй хотоһоо үлдэгдэн ...гдажа, ехэ буунуудай ...ай замхахадань, үзэс... гоё һайхан ниислэл ...бүрин һандаргагда...хай байгаа: Будапештын һайхан долоон хүүргэ ...агдаһан, байшан гэр...дэйнь гурбанай нэгэ ху...ь бараг үлэһэн байгаа. ...мвайн бүхы зам һандар...дашанхай байгаа һэн.

Апрель һарада Венгри ...истнуудһаа бүрин сүлөө...дэбэ. Ниислэл хотые ...гээн бодхоохо гээшэ бүгэ... арадай хэрэг гэжэ ороной ...ммунис парти соносхобо. Будапештын ажалшадта совет сэрэгшэд туһалһан юм. Үйлсэ гудамжануудта табигдаһан минэнүүдые абаһан, хүүргэнүүдые һэргээн бодхооһон, транспортын, предприятинуудай хүдэлмэрие заһаруулхада туһалһан байна.

...Тэрэ гэһэнһээ хойшо тэбхэр гушан жэл үнгэрбэ. Дайнай шарха үни хада эдэгээгдээ.

Үзэсхэлэн, гоё һайхан хүүргэнүүд Буда Пешт хоёрые, Дунай мүрэнэй баруун ба зүүн бэеые холбоһон байха юм. Мүрэнэй баруун эгсэ эрьедэхи Королевскэ ордон һэльбэн һэргээгдээ. Хүдэлмэришэнэй районуудта, гол түлэб тэгшэ Пештдэ байрын гэрнүүд огторгой өөдэ харбан олоор бодхоогдоһон байна. 5 миллион шахуу дүрбэлжэн метр паркнууд, бульварнууд эндэ бии. Шара-улаан үнгэтэй трамвайнууд хотые бүһэлэн тойроод, шэнхинэн шуумайлдана. Гоё һайханаар хубсалһан эндэхи хүн зон москвагайхидтал адли хододоо хайшаашьеб яаран гэшхэлэлдэнэ. Мүнөө Европын оронуудай гоё һайхан ниислэл хотонуудай нэгэн гэжэ тоологдодог Будапешт хото иимэ болонхой.

Үнгэрһэн гушан жэл соо гэр байра барилга хурдан түргөөр хүгжэһэн байна. Гэр баридаг дүрбэн комбинадай амжалтатайгаар хүдэлһэнэй ашаар эдэ барилганууд хэгдэнэ. Будапештын 300 мянган бүлэ шэнэ байрада нүүжэ ороо. Хүүгэдэй ба медицинскэ эмхи зургаанууд, һургуулинууд, магазинууд олоор баригдаа. Советскэ Союзай туһаламжаар баригдаһан ниислэл хотодохи метрогой түрүүшын ээлжээн табан жэлэй урда тээ, Будапештые сүлөөлһөөр 25 жэлэй ойдо, ашаглалгада оруулагдаа һэн. «Үзэсхэлэн һайхан, арюун сэбэр, һалбарал сэсэглэһэн Будапештын түлөө», — гэһэн уряа лозунг доро ниислэл хотын хүн зон үнгэрһэн жэлдэ 1 миллионһоо үлүү час соо түрэл хотоёо болбосон түхэлтэй болголгодо ажаллаһан байна.

Будапешт — Венгриин промышленна эгээл ехэ түб. Ороной промышленна бүхы продукциин гурбанай нэгэ хубинь эндэ үйлэдбэрилэгдэнэ. Чепельскэ металлургическа ба машина бүтээлгын комбинат, «Ганц-Маваг» гэжэ машина бүтээлгын завод, «Ганц» гэжэ электротехническэ комбинат, судна ба кран бүтээлгын завод, «Гедеон Рихтер» гэжэ фармацевтическэ фабрика, телефон бүтээдэг завод болон бусад предприятинууд хилын саана үргэнөөр мэдээжэ болонхой. Эдэ предприятинуудай тэмдэг Будапештын хүдэлмэришэдэй алдар суу дэлхэйн олон арбаад оронуудта тараһан байха.

Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин XI съездые, фашизмһаа Венгриин сүлөөлэгдэһөөр гушан жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахые ниислэлэй хүн зон ороной бүхы арад түмэнтэй хамта бэлэдхэл хэжэ байна. Түсэбтэ дүрбэдэхи табан жэлэй даабаринуудые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, хэдэн мянгаад тонно түүхэй эд ба материалнуудые алмаха гэһэн уялга абаһан социалис ажалай бригадануудай хахад миллионһоо үлүү гэшүүд съездын урда тээ ниислэл хотын предприятинуудта дэлгэрһэн мүрысөөнэй манлайда ябана.

Сүлөөлэгшэ совет сэрэгшэдэй хүндэлэлдэ бодхоогдоһон Илалтын хүшөө хото шадар Дунай мүрэнэй баруун эрьедэхи Геллерт гэжэ хадын оройдо холоһоо харагдажа байдаг юм. Февраль һарын эдэ үдэрнүүдтэ Будапештын хүн зон: хүдэлмэришэд, алба хаагшад, һурагшад, студентнэр, үбгэн, залуу илгаагүй бүхы хүнүүд агууехэ баатаршалгын түлөө гүнзэгы сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргэжэ байһанаа мэдүүлхэеэ эндэ ерэжэ, хабарай түрүүшын баглаа сэсэгүүдые хүшөөгэй дэргэдэ табина. Социалис Венгриин ниислэл хотын хүн зон иимэ ехэ баатаршалгыень зүрхэ сэдьхэлдээ хододоо һанажа ябадаг юм.

Б. ШЕСТАКОВ.
ТАСС-ай корр.

Будапешт.

УЗБЕГЭЙ ССР. Андижанска областиин Ленинск хотодохи совет худалдаа наймаанай техникумдэ Дунда Азиин, Казахстанай бүхы республикануудһаа ерэһэн хэдэн зуугаад хүбүүд, басагад һурадаг. Ганса энэ жэлдэ 430 мэргэжэлтэ энэ техникум дүүргэжэ гараха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: гурбадахи курсын студенткэнүүд Мухтарам Рахимова, Дильбар Камалдинова ба Сабахат Гаффарова гэгшэд товароведүүд болохо гэжэ шиидэнхэй.

ТАСС-ай фотохронико.

РСФСР: автономито республикануудта

ШЭНЭ АВТОМАТ ЛИНИ

Удмуртиин ниислэл хотын машина бүтээгшэд «К-701» түхэлэй мантан томо тракторай кабина гагнаха автомат шэнэ лини суглуулжа, хабсаргажа дүүргэбэ. Тэрэ лининь Ленинград хотын «Кировский завод» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлдэ эльгээгдэһэн байна. Тэрэ линиин хүдэлжэ эхилхэдэ, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлжэ, хэдэн хүдэлмэришэн сүлөөлэгдэжэ, ондоо ажалда орохо аргатай болохо юм.

Ижевскын машина бүтээгшэд энэ жэлэй апрель болотор үшөө тиимэ хоёр лини суглуулан хабсаргажа, Ленинград эльгээхэ зорилготой.

Ю. КЕДРОВ,
ТАСС-ай корр.

Ижевск.

МАХАЧКАЛАГАЙ МАРШРУДУУД

Городой түбые шэнэ микрорайонуудтай, промышленна предприятинуудтай холбоон троллейбусэй шэнэ маршрут Дагестанай ниислэл хотодо нээгдэбэ.

Махачкалада троллейбус һаяшаг ябажа эхилһэн юм. Троллейбусэй линиин хоёрдохи ээлжээн городой хүн зоной эгээл олоор ябадаг газарта баригдаһан байгаа. Тэрэнэй ашаглагдажа эхилхэдэ, городой троллейбусэй паркда хэдэн шэнэ машина абтаа. Шэнэ маршрудаар шэнэ машинануудые жолоодохо эрхэ дүршэл ехэтэй жолоошод В. Беляев, О. Бабушкин гэгшэдтэ үгтэһэн юм. Эдэнэр Пермь городһоо Махачкалада ерээд, дүй дүршэлөө залуушуулда дамжуулан үгэжэ байна. Тэдэнэр мүнөө хоёр бүлэг жолоошодые һургажа гаргаа.

Мүнөө Махачкалагай троллейбусэй хоёр маршрудай хамта дээрэхи утань 20 километр болоно. Махачкала һүүлэй жэлнүүдтэ хурдан түргэнөөр хүгжэн һалбарна. Баригдажа байһан лининүүдэй ашаглалгада оруулагдажа, троллейбусэй ябажа эхилхэдэ, городой арад зониие транспортаар хангаха асуудал гүйсэд шиидхэгдэхэ юм.

В. РАТЕНКОВ,
ТАСС-ай корр.

Махачкала.

ХАЛААНАЙ ҺҮҮЛЭЭР

«Туваасбест» гэжэ горно-шанаржуулгын комбинадта шэнэ профилактори баригдажа, һаяхан ашаглагдажа эхилбэ. Гурбан дабхар байшангай комнатонууд, холлнууд соонь мүнөө үеын мебель табигданхай, гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн байха юм. Профилакториин эмнэлгын отделенидэ медицинын шэнэ аппаратура тодхогдонхой.

Ажалшадай элүүрые хамгаалха, тэдэнэй амаралта һайнаар эмхидхэхэ талаар энэ комбинадта ехэ ажал хэгдэжэ байдаг юм. Саянай хадануудта үбэлэй аяншалгын баазанууд, спортын зал, стадион баригданхай. Мүнөө тамаралгын бассейн баригдажа байна. Ажалшадай халаанай һүүлээр амархада зохид һайн болоо.

Профилакториие «элүүрые хамгаалгын цех» гээд комбинадай хүдэлмэришэд нэрлэнхэй. «Туваасбест» комбинат энэ табан жэл соо тиимэ цех бариһан республикын хоёрдохи предприяти болоно.

В. ЖИЛЯКОВ,
ТАСС-ай корр.

Кызыл.

МАРИИН УГАЛЗАНУУД

Автономито республикын магазинуудта эндэхи нэхэгшэдэй шэнэ бүтээлнүүд оробо. Улһан бүдөөр оёгдоһон эрэшүүлэй ба үхибүүдэй самсанууд национальна гоё һайхан угалзануудаар шэмэглэгдэнхэй. Тиимэ самсанууд «Труженица» гэжэ оёдолой фабрикада оёгдодог юм.

Тус фабрикын ашаглагдажа эхилһээр 50 жэл болохонь. Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ энэ фабрикын коллектив хахад миллион түхэригэй продукци бүтээн гаргаха зорилготой. Энэнь нёдондонойхиһоо 2 дахин ехэ болоно.

Мариин уран гартайшуулай бүтээһэн зүйлнүүд Польшодо, ГДР-тэ, Венгридэ, Япондо, США-да, Канадада, бусад оронуудта эмхидхэгдэһэн уласхоорондын выставкэнүүдтэ табигдажа, һайн сэгнэлтэдэ хүртэһэн байгаа.

В. АЛЕКСЕЕВ,
ТАСС-ай корр.

Йошкар-Ола.

100 МЯНГАН АЯНШАЛАГША

Яхадай ажалшадай энэ жэлэй аяншалгын маршрут Мирный городһоо Кавказ хүрэхэ болобо. Аяншалгада ябаха түсэб, ажалшадай элүүрые хамгаалха хэмжээ ябуулгануудые аяншалга ба экскурсиин республиканска совет һаяхан баталаа.

Дүрбэн мянга гаран малшад, ангуушад ба загаһашад энэ жэлдэ Кавказаар, Крымээр, Прибалтикаар, Дунда Азяар аяншалха, Москва болон Ленинград хүрэхэ юм. Аяншалгада гарагшад Якутскһаа Эрхүү хүрэтэр самолёдоор ерээд, саашаа поездоор ябаха байна.

Яхадай автономито республикада ерэһэн айлшад теплоходоор Ленэ мүрэн дээгүүр Хойто Мүльһэтэ далай хүрэтэр, Алданда, Вилюйдэ ошожо, аяншалха юм. Алмаз абагшадай Мирный городто, Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин зарим участогуудта автобусоор аяншалга эмхидхэгдэхэ байна. Яхадай республикада 100 мянган аяншалагша ерэхээр, эндэһээ ошохоор хараалагдана.

Д. БУБЯКИН,
ТАСС-ай корр.

Якутск.

ТҮҮХЫН ПАСПОРТ

Чувашай АССР-эй эрдэмтэд түүхын ба культурын памятнигуудта тусхай паспортнуудые бэлдэжэ эхилбэ.

Республика дотор тиимэ 900 гаран памятник бии юм. Урданай гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн гэрнүүд, архитектурын ансамбльнууд гүрэнэй зүгһөө хамгаалагдадаг болонхой. Чувашай хүдөө нютагуудта арадай гэгээрэл хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ үүргэтэй байһан И. Н. Ульянов, И. Я. Яковлев гэгшэдэй нэрэтэй холбоотой олон газар энэ республикада бии юм. Батыревска, Красночетайска районуудта тэдэнэй анха түрүүн нээһэн һургуулинуудай байшангууд һэльбэн заһабарилагдажа эхилбэ.

В. ЖЕЛЕЗНОВ,
ТАСС-ай корр.

Чебоксары.

Доржи Эрдынеев

БУДЫН ЖАНЧИП

Рассказ

Хайдаб уяжа хоноһон морёо тэргэлээд, һөөргөө гэртэ орожо, аалиханаар Янжимада дүтэлбэ. Һэмээхэн дээрэнь тонгойжо, шэхэндэнь уралаа дүтэлүүлээд: «Бодо даа... Ябая... Хүгшэдые бү һэрюулээрэй», — гэхэдэнь хамганиинь нойрмоглон үнгэнэ. «Аалияар», — гэжэ Хайдаб үшөө дахин шэбэнээд, гадаашаа гараба.

Дулаахан унтариһаа хобхоржо ядан, орон дээрээ түр зуурахан һуушаха зуураа, Янжима: «Юун эртэ абахаяа һанаа гээшэб даа, — гэжэ шэбшэнэ. — Теэд юундэ абаяа орхихомнай гээшэб?.. Суг үбһэндэ орохо һэмнайбди... — гэжэ бодолгото болон байтараа, һанаа архиба янзатай. — Аа, Хайдаб абадаа гомдоһон гэндээ!.. «Гурбадахи үдэртөө, ямаршье һайнаар ургаһан байг — хамаагүй, сабшажа һүрилдэг буусыемни дүрбэн үдэр соо дууһахагүйш», — гэжэ эсэгынгээ хэлэхэдэ, тэрэ: «Эшэхээ мэдэхэгүй гээшэ хат даа, бээл магтажа һууха, нэгэ иимэ хээ һаа, тэрээгээрээ бахархаа болохо», — гээ һэн. Тиихэдэнь аба: «Магтанашьегүйлби даа бээ,» һанаһанаал хэлэнэб. Ажал гүйжэ хэрэгүй хадаа намда үнэншэхэгүй гээшэш. Үнэн дээрээ, эхэ эсэгын хүзүүн дээрэһээ буужа, үмдөө хүсэд татадаг болоодүй аад, һамга абажа ябажа гүйлдэдэг хүбүүдэй нэгэн ха юмши даа!» — гэжэ тулгаа һэн. Түрэһэн хүбүүгээ яаһан баһангяар хэлэнэ гээшэб гэжэ Янжимын гайхангяар хараадхихада, аба Хайдабай хорые малтажа байһанаа мэдүүлэн бэридээ эмнээ һэн. Харин Хайдаб шатаһан шүрбэһэн шэнги түргөөр сухалдаа диилдэн хиралдаад, хүнжэл дороо бухажа, юушье дуугаралсахаа болишоо бэлэй. Тэрэ сухалынь мүнөөшье гараадүй ябанал даа... Нээрээ, хэнэйшье хороо бусалхаар үгэнүүдые абань хэлээл даа. Хүбүүнэйнгээ хөөрэлдэхэеэ болишоходонь, үбгэжөөл «Тэжээһэн, хүмүүжүүлһэнээ урилхэбэ гэжэ һанаба ёһотойш. Иимэл ахир, уйтан досоохитой, хүнэй наадажа хорыеш малтаа һаа, нээрээш хэлээ һаа — адли сухалдадаг зандаалши даа, хүбүүмни. Ши бидэ хоёр ажабайдал, хани нүхэсэл тухай сэхэ руунь хөөрэлдэхөөр болоо гээшэбди! Хүндэ нүхэрынь лэ, Хайдаб тэрэнэй дутуу дундые сэхэ заажа үгэдэг юм. Эсэгэһээ дүтэ нүхэрые олохогүйш, хүбүүн!» — гээ һэн. Иигэжэ хэлүүлээгүй һаа, Хайдаб мүнөө унтажал хэбтэхэдээ болохо һэн», — гэжэ шэбшэһээр, һэмээхэн, хадам аба эжы хоёроо һэрюулхэгүйе оролдон, тэрэ хубсалба.

Хайдаб үсэгэлдэр түхеэрһэн хубсаһа хунараа, тогоо хүнэгөө, мүн аса тармуурнуудаа, хоёр хажуур (абынхиия орхёо) тэргэ дээрээ бүхэлжэ хүлеэд, брезентээ эбхэжэ, һуухада зохид болгонхой хүлеэжэ байба. Янжимын ерэжэ, тэргэдэ аһаадхихалаар, тэрэ гартахи бооожоёо угзаран, морёо ябуулжа, гэрэй хорёоһоо холохон ошоһон хойноо өөрөө хажуудань һууба.

Һара гараадүй. Үүрэй урда тээхи үнэгэнэй төөримэ харанхы. Теэд үндэр боро моринд о харгышье хэрэггүй янзатай даа. Тэрэ Бугата ошодог зүргэдэ ороходоо, ульгамаар хатаржархина. Янжима эжэлэнгүй Хайдабайнгаа хүдэр мүртэ нэнгэбэ. Улаан-Үдын сэсэрлиг соо зэргэлээд һуугшадань орходоо мүнөө ямар гоёб даа! Шудхамал түмэр үндэр хашаатай, уляангир нарһаар элбэг, асфальт зүргэнүүдтэй тэрээхэн сэсэрлигые Янжима хүлдэ орохоһоо мэдэхэ, сэн гэжэ үдэһэн ба тэндэ Хайдабтай анха уулзаһан хадаа, буряад дайдын эгээл һайхан булангуудай нэгэн гэжэ һанадаг һэн. Тэрэнь мүнөө энэ урдань зэнхыгшэ шэмээгүй сэсэгтэ нугые яашье хүсэхэгүй байба даа. Нүхэрэйнгөө юу бодожо ябаһые мэдэжэ абаха һанаатай:

— Абаяа юундэ орхибобибди? — гэжэ асууба.

Хайдаб урдаһаань халта хараад абана. Энээхэн зуура, хэды харанхышье һаань, Янжима үбгэнэйнгөө уйтаншаг зурагар нюдэнэй, хүйтэншэгөөр зэртынхэй, шэгэйнь сухалтай болонги ябахые ойлгобо. Хүдэр сээжэдэнь нэнгэхэ зуураа, урданайхидаа энхэргэн, тиимэ нэгэ тусгаар зөөлэхэн амисхаал мэдэрбэгүй. Хамаг бүхы шүрбэһэ шандааһаниинь шангаданхай аминиинь дээрэ. Ямар тэлэрдэггүй сухалтай хүн байба гээшэб энэм», — гэжэ бодоодхихо зуураа Янжима:

— Хайдаб, шамһаа юумэ һурана бэшэ аалби? — гэнэ.

— Байг... Энээнһээ хойшо би абые аргадахаа болёоб! — гэһэн харюу дуулдана. Хайдабай хоолой һөөлдэнгишэг, халта шэшэрхэдэл гэнэ. — Зэмэлүүлдэг, хараалгадагшье һэм... Армиин һүүлээр институтда орохо, болихо һанаатай хэдэн жэлээ нютагтаа үнгэргэжэ ябахадамнишье, иимэ үгэнүүдые хэлэдэггүй һэн. Харин мүнөө һамга абажа, хүн болохо харгыдаа ороходом, эхэ эсэгын хүзүүн дээрэһээ буугаадүй ябанаш гэжэ зэмэлнэ. Һанаһаарнь болоо һаа, абада туһалуулһан үриеэ түлэһэн хойноо айл болохо байгаа хаб! Иихэдээ энэмнай ямар харилсаан гээшэб? Иихэдээ аба намда хэн болоноб? Түрэһэн эсэгэмни гү, али эгээлэй хари хүн гү?

— Тэрэ Янжимын урдаһаа тонгойн дүтэлжэ, нюдэеэ бүри уйтан болгобо. — Иимэ тоосооной харилсаан, минии һанахада, түрэл, дүтэ, бүлэ зоной хоорондо байха ёһогүй! Муухай! Эшхэбтэр!

Тэрэнэй эдэ олон асуудалнуудта Янжима хүрэһөөр харюусабагүй. Тингээд урдаһаань алдангүй хараһан зандаа байхадань:

— Аба шамһаа үри нэхээгүйл, — гэжэ һанаа амарханаар харюусаба. — Ойлгоходомни, хүбүүгээ, энэ шамайе, эхэ эсэгын хүзүүн дээрэһээ буугаадүй аад, һамга абажа ябажа гүйлдэдэг залуушуулай нэгэн болоно аа гү гэжэ һанаагаа зобоһон янзатай... Нээрээ!

— Һанаагаа зободог һаа, урданай хэлэхээ ядаг байгаа юм? — гэбэ Хайдаб. — Һамга абан сасуум, үшөө шиниин хажууда...

— Һанана гүш, үдэшэлэн аба үшөө юун гээ һэм? — гээд, Янжима тэрэниие таһа дүүрэн, өөрынхиеэ бэлээр табиха янзагүй хэбэртэй, үсэдхэнөөр буляалдажа эхилнэ. — Ажабайдал, хани харилсаан, дутуу дунда тухайгаа, һанаһан бодоһоноо эсэгэ хүбүүн хоёр сэхэ руунь хөөрэлдэхөөр болообди гээ һэмнай. Энэшни, гомдохоор бэшэ, харин баярлахаар үгэнүүд лэ даа. Абашни шамайе бэеэ даагаа, эрэ хүн болоо гэжэ сэгнээ ха юм. Тиихэдэнь ши гомдошоод, үлеэһэн сууха шэнги юумэ ябанаш.

— Һонин зон байнат даа! — гэжэ Хайдаб дуугараад, абяагүй болошоно. Ээдэйнгээ сүлөөгүй болоһыень нэмбаашалан, г а л г и ш а һ а н морёо шабхадажа хатаргаад, тэрэ бодолгото болонгёор һанаа алдаба. — Яажа бэе бэеэ ойлголсохо зон гээшэбибди?

— Ойлгожо ядаха юун байгаа юм, — гэбэ Янжима. — Аба түргэн хүл дээрээ гаража, бэеэ даахые заана гэжэ һананаб... Зүб заабари... Хэдытэйб даа?

— Аба гү? Табин юһэтэй... Эжы нёдондо пенсидэ гараа...

— Ши хорин долоотойш...

— Минии дээрэ хоёр басагад байха аад, тогтоогүй, — гэхэ зуураа Хайдаб һамганайнгаа юу хэлэхээ һанаһые ойлгоһон янзатай, — нэгэ жэл һураад лэ институдаа дүүргэхэмни гээшэ ааб даа, — гэбэ.

— Нэгэ жэл болоод лэ эжы абадаа тэдхүүлхээ болихоб гэжэ гү?

— Болихоб гэнэгүйб. Аба үри нэхэхэ үндэһэгүй болохо. Тиигээдшье, эдэнэйч үтэлхэдэ, намһаа бэшэ хэн үргэхэ юм?

— Хэн үргэбэ гээшэб, шии үргэнэ аабзаш даа. Теэд эхэ эсэгээ үргэхын түлөө үхибүүд байдаг юм гү?

— Зай даа! — гэн, тэрэниие таһа дүүрээд, Хайдаб морнёо шамдуулба. — Сагай ерэхэдэ, бүхы юумэ бултыень бэе дээрээ даажа абагдаха, һанаагаа бү зобогты!

Үдэшынхидэ адляар Хайдабай бурд гэн сухалаа хүрэһэн янзатай болоходонь, Янжима хөөрэлдөөгөө таһалба. Ямаршье өөрынгөө һанаһаар хүн гээшэб даа. Хүнэй туһалха зорилготойгоор эндүүень заагаа һаа, өөдэрхэбэ гэжэ дураа гутаха гээшэл даа. Хорыень иигэжэ абын хүдэлгөөгүй һаа, Хайдабай иимэ зантайень ойлгохошьегүй байгааб. Эртэ, замаймнай эхиндэ аба ехэ зүб энэ хөөрэлдөө бидэндэ эхилүүлбэл. Абые үмөөрбэ гэжэ мүнөө Хайдаб намдаа сухалдашаба гэжэ бодоодхино.

Бугатынгаа бууса хүрэтэлээ тэрэ хоёр ама хатабад.

Тэргэһээ бууха мүртөө Хайдаб гадар дабхасаяа тайлажа хаяад, үйһэн гэртэй бүлюугээ хирмэдээ шагтагалжа, һарьмай бээлэйгээ барьһан бээрээ, өөрынгөө хажуур абажа, эрнинь лаб дабтагдаһые нюдэндөө дүтэлүүлэн шалгаад, урда тээһээ һужаагта түрюулжэ эхилһэн хойноо хадатай, зүүн баруун хоёрһоо шэнгэхэн хүһан ойгоор хүреэлүүлһэн талмайн дундахана табигдаһан үбэлжөөнэй гэрэй баруугаар, хонидой хотоной зүүгээр хойшонь мүр гарган сабшажа эхилшэнэ.

Янжима тэргэ дээрээ һууһан зандаа үбгэнэйнгөө хойноһоо алдангүй хаража байтараа, һүрэжэ буугаад, субаяа тайлажа, нүгөөдэ хажуураа абан сасуу:

— Би хаанаһаа сабшахамниб? — гэжэ ооглобо.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

Ямар нэгэ амитанай гү, али багахан шубуунай дүрсые хэхэдэ, ехэ һубэлгэн ухаан хэрэгтэй гээшэ. Улаан-Үдын агнуури-олзоборилгын ажахын препараторнууд Лариса Савинова, Людмила Гордеева гэгшэд иимэ мэргэжэл шадабаритай болоһон байна. Гурбан жэлэй саада тээ энэ мастерскойн богоһо алхажа ороходоо, тэдэнэр ерээдүйнгөө мэргэжэл тухай юумэ балай мэдэхэгүй байгаа. Гэбэшье ажал хүдэлмэридөө шунан орожо, һубэлгэн ухаагаараа тэдэнэр мүнөө эрхим мэргэжэлтэд болонхой. Тэдэнэй бүтээһэн дүрсэнүүд амиды амитад, шубуудһаа нэгэшье ондоо байдаггүй. Тиимэ хадань музейнүүд, һургуулинууд тэдэниие дуратайгаар худалдан абадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. Савинова, Л. Гордеева гэгшэд хэһэн ажалаа дахин дахин шалган үзэнэ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Г. А. КАШИРИХИНАЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, элүүрые хамгаалгын органуудта олон жэлэй турша соо аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь түлөө Улаан-Үдэ хотын 3-дахи поликлиникые даагша Галина Александровна **Каширихинае** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной февралиин 13.

НЮТАГ НЮТАГАЙ hОНИН

ҮХИБҮҮДЭЙ ЗУРАГУУДЫЕ ЭЛЬГЭЭГЫТ

Дүрбэ наhатайхан Катиин зураг харанаб. Шадамарханаар зураhан гэрхэн байна. Гэрэй үрхөөр олиггүй ехэ утаан бушхана. Энэ багахан гэр аад, ямар томо пеэшэнтэй юм. Дээрэhээнь айхабтар томо наран шаража байна.

Үхибүүдэй зурагууд дээрэ хододоо наран байдаг. Нарата hайхан дэлхэйнгээ гоё hайханиие үхибүүд зураха дурагайл. Үхибүүдэй зурагууд айхабтар hонирхолтой байдаг. Ушар иимэhээ жэл бүхэндэ уласхоорондын болон союзнашье выставкэнүүд үнгэргэгдэжэ байдаг гээшэ. Энэ талаар илангаяа Ереванда горитой ажал ябуулагдажа байдаг. Эндэ 1970 оной мартын 13-да үхибүүдэй зурагай галерей эгээ түрүүшынхеэ манай орон соо эмхидхэгдээ бэлэй.

Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музей Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министерствэтэй хамта үхибүүдэй уран зурагай республиканска выставкэ эмхидхэхэ гэhэн шиидхэбэри абаа.

Тус выставкэдэ олон үхибүүдэй зурагууд табигдабал, угаа hонирхолтой байха. Тиимэhээ hургуулиин директорнүүдтэ, уран зурагай багшанарта, үхибүүдэй уран зурагай hургуулиин хүтэлбэрилэгшэдтэ, хүүгэдэй саадай хүмүүжүүлэгшэдтэ, үхибүүдэй гэртэхиндэ ханданабди. Үхибүүдэйнгээ уран зурагуудые, бүтээлнүүдые манайда, Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ музей эльгээгыт!

Уhан шэрээр, карандашаар, тушь, гуаш, тоhон шэрээр, болон бусад зүйлнүүдээр зураhан зурагуудые, элhээр, модоной үндэhөөр, пластилинаар бүтээhэн урлалнуудые эльгээхэдэ болохо.

Ямаршье темэдэ зурагдаhан зурагууд абтаха. Гэхэ зуура үхибүүдэй хэhэн буулгабаринууд бэшэ, тэдэнэй өөhэдын зурагууд хэрэгтэй. Зурагуудые эльгээхэдээ үхибүүдэй нэрэ, обог, хэды наhатайб, зурагайнь нэрэ эли тодоор бэшэбэл hайн байгаа.

Выставкэ дээрэ шалгаран гаргашадта тусхай шагнал барюулагдаха.

Зурагууд 1975 оной апрелиин 10 болотор абтаха. Иимэ адресаар ябуулагты: 670017. г. Улан-Удэ, ул. Куйбышева, 29. Художественный музей им. Сампилова, на выставку.

Вл. ЧИРКОВ,
музейн хүдэлмэрилэгшэ.

„АГИТАТОРАЙ БЛОКНОТ"

КПСС-эй Буряадай обкомой пропаганда болон агитациин таhагай hарадаа хоёр удаа гарадаг «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ — 2-дохи номер буряад хэлэн дээрэ хэблэгдэжэ, үргэн олон уншагшадтаа тараагдаба.

Блокнодой түрүүшын хуудаhанда «Малай үбэлжэлгэ—габшагай ажалай газар» гэhэн бүлэгтэ «Фермэнүүдтэ политическэ хүдэлмэри» гэhэн статья хэблэгдэбэ.

«Империализмын үе сагай арадай түрүүшын революци» гэhэн бүлэгтэ түүхын эрдэмэй кандидат В. Осодоевагай «Залинта 1905-дахи он ябажа байгаа...» гэhэн hонирхолтой статья хэблэгдэhэн байна. Мүн «Дүй дүршэлэй» буланда «Хөөрэжэ, харуулжа ойлгуулха, эмхидхэхэ» гэhэн малшадай дунда үнгэргэгдэдэг хөөрэлдөөн, тухай социалис мүрысөөн Улаан-Үдын аймагай «Искра» колхозой хоёрдохи МТФ-е даагша, политинформатор Л. Шитинагай статья тунхаглагдаба.

Блокнодой удаадахи хуудаhануудта М. Жарковой «Малшад улаан буландаа ошоно» гэhэн хөөрөөн хэблэгдэнхэй.

Тэрэшэлэн 1975 оной түрүүшын кварталда лекци уншаха, политическэ мэдээсэл хэхэ жэшээтэ асуудалнууд блокнодой hүүлшын хуудаhануудай нэгэндэ толилогдоhон байна.

«Уласхоорондын темэдэ» гэhэн бүлэгтэ А. Филипповэй «Бирмэ шэнэ ажабайдал зохёоно» гэhэн уншагшадай hонирхомоор статья хэблэгдэнхэй.

В. ИВАНОВА.

БурАССР-эй КОМАНДА—ЗОНЫН ЧЕМПИОН

Манай командын түлөөлэгшэд мастерта кандидадууд Батоцырен Дашинамжилов, Гармажап Цыренов, Зан Арименов, спортын мастер Валерий Иванов, мастерта кандидат Кирилл Балдаев, спортын мастернууд Олег Алексеев, Геннадий Махутов гэгшэд ехэ мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлжэ, Буряадай АССР-эй бүхэшүүлэй суглуулагдамал команда Алас-Дурна зүгэй зонын чемпионой нэрэ зэргэдэ түрүүшынхеэ хүртэбэ. Мүн Шэтэhээ ерэhэн спортын мастернууд Иван Хураган, Василий Скляров, Виктор Богомолов (Хабаровск) гэгшэд бусад шэгнүүртэн соохоо шалгаржа, зонын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байна.

СССР-эй, РСФСР-эй арадуудай VI спартакиададa, Агуу ехэ Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаhан дүрэ буляалдалгаар Алас-Дурна зүгэй зонын түрүү hуури эзэлхын түлөө эхилhэн наадан дүүрэбэ. Мүрысөөнэй hүүлшын — түгэсхэлэй наадanай үдэр бухэшүүлэй дунда чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө шанга тулалдаан болобо. Жэшээнь, 48 килограммай шэгнүүртэ барилдаhан Дашинамжилов hүүлшын үдэр хүрэтэр нэгэшье бүхэдэ диилдэнгүй, түгэсхэлэй нааданда хүрэжэ ерэhэн юм. Тиин түгэсхэлэй нааданда манай бүхэ Хабаровскhаа ерэhэн мастерта кандидат Петровтой барилдахадаа 8 минута 45 секундын туршада 12:5 тоотойгоор шүүжэ гарахадаа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Февралиин 11-нэй номерто «Мастерта кандидат Гармажап Цыренов... командынгаа гэшүүдэй дундаhаа түрүүлэн чемпион болобо» гэжэ мэдээсээ hэмди. Мүн энэ үдэр СССР-эй спортын мастернууд Олег Алексеев, Геннадий Махутов гэгшэд чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө hааб даа.

Бусад шэгнүүртэн соохоо манай бүхэ Түнхэнhөө ерэhэн Зан Аримёнов (62 килограмм) чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Нүгөөдэ — 74 кирограммай шэгнүүртэ барилдаhан манай бүхэ—мастерта кандидат Кирилл Балдаев Шэтэhээ ерэhэн мастерта кандидат Свадковский гэгшые торгоонгүй шүүжэ гарахадаа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байба. Мүн зууhаа дээшэ шэгнүүртэ барилдаhан Илья Гармаев Яхадай бүхэ Радченкые диилэбэшье, түрүүшын үдэр шүүгдэhэн байжа, хоёрдохи hуури эзэлхэ баатай болоно.

Дүрбэн үдэрэй туршада үргэлжэлhэн наадanай дүн гаргахада, манай республикын суглуулагдамал команда дүн хамта 16 очкотэйгоор түрүү hуури эзэлжэ, РСФСР-эй дамжуулгын кубок, нэгэдэхи шатын дипломоор шагнагдаба. Хоёрдохи hуури эзэлhэн Яхадай АССР-эй команда манай бүхэнүүдhээ аяар 12 очкогоор гээгдэhэн байба. Удаадахи hууринуудые Шэтын, Хабаровскын, Амарай, Сахалинай, Примориин, Магаданай хизаар, областьнуудhаа ерэhэн команданууд эзэлбэ. Мүрысөөндэ түрүүшын гурбан hуури эзэлhэн командануудhaa зонын суглуулагдамал команда бүридхэгдэбэ. Эдэнэр байгша оной апрель hарын hүүл багаар Белгородто үнгэргэгдэхэ түгэсхэлэй нааданда хабаадалсаха юм.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Алас Дурна зүгэй зонын чемпион болоhон Буряадай АССР-эй командын гэшүүд.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

УНШАГТЫ hонирхохо байхат

ЭЛЕКТРЫН ТОК ҮБШЫЕНЬ БУУРУУЛ...

ХАА-ЯА үбшэн шүд... үрэмдүүлхэдэ, ямар үбшэн... байдагыень стоматологто... дэээ эмшэлүүлhэн хүн ой... хо, мэдэхэ байха. Бормаш... да холбоходонь, тиимэ ош... циие үбшэнгүй болгодог ап... рат Новгородско «Волна»... жэ заводто бүтээгдэн гар... эхилбэ.

Хирургическа аппарат... шэнжэлдэг институдай кол... тивэй бүтээhэн тэрэ при... «ЭЛОЗ-1» гэжэ нэрлэг... Иимэ прибор электрын эл... шүдэнэй үбшэнгые буурул... юм. Аппарадай нэгэ электр... —үбшэн хүнэй шэхэнэй до... үзүүртэ, нүгөөдэнь борма... нын түхеэрэлгэдэ холбогдо... нэгэдэмэл үлхөө бии бол... Үбшэнгыень буурулхын т... прибор соо электрын то... бөөгнэрэн бүридэлгые хуби... ха арга хараалагдана. Эл... рын элшэ 9 вольт байhан д... рэhээ врачта, үбшэн хүндэ о... аюулгүй байха юм.

Клиникэдэ хэгдэhэн шэнж... гэнүүдэй ёноор, арбан хүн... юhэниинь огто үбдэнэг... «ЭЛОЗ-1» гэжэ аппарат ... эмшэлдэг поликлиникэнүүд... үргэнөөр хэрэглэгдэдэг бол... жо байнхай.

ЖАКОША hЭРГЫЛҮҮЛДЭГ БАЙГАА

ХОЁР ЗУУ наhатай бол... hон. Жако гэжэ нэрэшэhэн я... ти шубуун ехэшье габьяа... гаагүй байха. Гэбэшье hэ... үхэhэн энэ шубуунай бэ... музейдэ дамжуулагдаа. Лени... град хотые хамгаалhан искус... ствын уран бэлигтэнэй баат... шалга тухай хөөрэhэн зүй... нүүд энэ шубуунтай холбоото... юм. Ленинград хотын 235-да... hургуулиин эдиршүүл хэ... мянган хоморой шухаг зүй... нүүдые суглуулжа, эндэ тушаа... hан байна.

Жако гэдэг тоти шубуу...

УЧЕБНИГЭЭР... ТҮРҮҮШЫН АЛХАМ

ПИНГВИН ЭКВАТОРЬАА ХОЁР АЛХАМАЙ ГАЗАРТА

...сагаар эдэнэй дальбараа ... ха байха гээд шубуудай пар... кын хүдэлмэрилэгшэд найдана... Энэнь хүлеэгдээгүй, угаа hо... нирхолтой ушар болохо. Юу... гэхэдэ, баряанда, илангаяа эк... ваторhaa... оройдоол хоёр ал... хамай газарта пингвинүүдэ... түрэхэнь хомор юм.

НЮДЭНЭЙ ХАРАА hАЙЖАРУУЛДАГ ЭМ

ФРАНЦИИН фармаколо... гууд керацианин гэжэ эм бии... болгобо. Энэнь хүнэй нюдэнэй... хараае hүниндөө 15 процентээр... хурса болгодог байна. Тиимэ... hээ автомобилиин жолоошодто... дурадхагдана.

Керацианин нюдэнэй шалаа... гаргадаг, урдаhаань ерэжэ... ябаhан автомобильнуудай гэ... рэлhээ hаргалгые зайсуулдаг... байха юм.

ТАСС—АПН.

СЭЛЭНГЫН АЙМАГТА

КОНФЕРЕНЦИ БОЛОБО

«Знание» бүлгэмэй аймагай организациин тоосоото конференци hаяхан болобо. Тус организациин правлениин түрүүлэгшэ, арадай судья В. И. Громов тоосоото элидхэл хээ.

Тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Галуута-Нуурай шахтын «Знание» бүлгэмэй эхин организациин түрүүлэгшэ П. И. Медведев, Сэлэн-Дүүмын заhабарилгын-механическа заводой «Знание» бүлгэмэй эхин организациин түрүүлэгшэ С. А. Казакова, Ново-Селенгинскын дунда hургуулиин директор Д. П. Танганов, 2-дохи дунда hургуулиин багша Г. И. Сайдукова, «Знание» бүлгэмэй республикын организациин түрүүлэгшын орлогшо М. П. Сергеев, КПСС-эй Сэлэнгын райкомой секретарь С. Д. Ринчинов болон бусад хабаадаа.

«Знание» бүлгэмэй Сэлэнгын аймагай организациин правлениин түрүүлэгшээр арадай судья В. И. Громов, харюусалгата секретарьнаар Е. М. Бондарева гэгшэд hунгагдаба.

Конференциин түгэсхэлдэ аймагай эрхим лекторнүүдтэ Хүндэлэлэй грамота болон үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

«ЖИГУЛИ» ОЛОШОРНО

Аймагай колхоз, совхозуудай, предприятинуудай болон шахтануудай түрүүшүүл «Жигули» машиннануудые олоор худалдажа абана. Жэшээнь, Галуута-Нуурай шахтёрнууд иимэ маркын 22 машина худалдан абаа. Экскаваторай машинистнүүд А. К. Шевченко, Г. Д. Айсуев, машинистын туhалагша В. Ж. Гармаев, проходчигууд П. И. Макаров, М. Г. Аверин, слесарьнүүд И. Ф. Титов, И. М. Метальников, горно инженер Ю. Д. Гребёнкин болон бусад хүнгэн машинатай болонхой.

«Жигули» машина худалдажа абагшадай дунда социалис мүрысөөндэ шалгарhан hаалишад, хонишод, мал адуулагшад, механизаторнууд бии. Тэдэнэй тоодо XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой мэдээжэ hаалишан Тагзима Сабировна Закирова, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой тракторист, Улаан Тугай ордento Борис Дмитриевич Турпанов, Сэлэнгын совхозой тракторно-тараан ажалай бригадын бригадир Цырендоржи Тогочиевич Ринчиндоржиев, хонишод Николай Цынгуев, Баир Бальчинов гэгшэд нөөсэлhэн мүнгөөрөө «Жигули» автомашина худалдажа абаба.

МАГТААЛТАЙ НАЙМААЛАГША

hүтэй нютагай эд бараанай магазиниие даагша Екатерина Аюшеевна Дымбрылова нютагайнгаа зоной дунда хүндэтэй болонхой.

Эд бараа хэрэглэгшэд эрилтэ ехэтэй байбашье, Дымбрыловада гомдол баридаггүй, харин магтаалай үгэнүүдээр дурсажа байдаг. Юуб гэхэдэ, Екатерина Аюшеевна ажалшадта анхаралтай зохидоор хандадаг, тэдэнэй эрилтые дүүрэнээр хангаха гэжэ оролдодог. Ажалшадта ямар эд бараан хэрэгтэйб гэжэ мэдээд, захилыень тусхай дэбтэртэ тэмдэглэжэ, асаржа үгэхые оролдодог байна.

ШЭНЭ ГЭРНҮҮД ТОЛЛОГДОБО

Гусиноозёрск хотын Ленинэй нэрэмжэтэ гудамжада 80—80 байратай табан дабхар хоёр гэр ашаглалгада үгтэбэ. Шахтёрнууд, хүдэлмэришэд, алба хаагшад, багшанар эдэ гэрнүүдтэ ороко түбхинэбэ.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

ЭНДЭ ЗАВОД БОДОХО

Худанай леспромхозой модошодой Сулхара hүүриндa шэлбүүhэнэй витаминтай гурил гаргаха завод баригдажа эхилээ. Энэ завод жэлдээ 650 тонно продукци гаргаха байна. Совхоз хоорондын Хэжэнгын ой модоной ажахы тэрэниие барижа, 1975 ондо ашаглалгада үгэхөөр хараална.

Энээнэйшье урда тээ эндэ шэлбүүhэнэй гурил гаргадаг байгаа. Сулхарын модошодой малда эдюулхэ энэ шэмэтэ тэжээл бэлдэжэ, Хэжэнгын аймагай совхозуудта эльгээжэ эхилhээр гурбан жэл үнгэрбэ. Тэдэнэр жэлдээ 25 тонно шэлбүүhэнэй гурил бэлэдхэхэ даабаритай hэн. Гэбэшье 1974 ондо түсэбhөө гадуур 10 тонно гурил бэлэдхэhэн байна.

Энэ шэмэтэ тэжээлые илангаяа хони, хурьгад угаа дуратайгаар эдидэг юм.

Зооветеринарна мэргэжэлтэд, малшад шэлбүүhэнэй витаминтай гурилай шэмэ шүүhэ ехэтэй байhые үндэрөөр сэгнэдэг болонхой. Тиимэhээ аймагай ажахынууд ехээр захил хэнэ.

Модо отолходо үлэhэн шэлбүүhээр энэ тэжээл бэлэдхэгдэнэ. Сулхарын заводой ашаглалгада үгтэхэдэ, республикын олохон колхоз, совхозуудта шэлбүүhэнэй гурил эльгээгдэдэг болохо юм.

А. БАБУШКИН.

ХИЛЫН СААНАhАА

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО

ЖЕНЕВЭ

ЖЕНЕВЭДЭ УУЛЗАЛГА БОЛОБО

ТАСС

Стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай хөөрэлдөөнүүдэй үеэр совет, американ делегацинуудай ээлжээтэ уулзалга ООН-ой отделениин дэргэдэхи США-гай саг үргэлжын түлөөлэлгэтэ эмхиин байшан соо болобо.

ХАНОЙ

ДРВ-гэй МИД-эй МЭДҮҮЛГЭhЭЭ

ТАСС

Вьетнамай Демократическа Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерство мэдүүлгэ тунхаглуулхадаа, Урда Вьетнамда США-гай сэрэгүүдэй бии байhан ушарые эрид буруушааба. США-гай агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй офицернүүд Таиландhаа, Филиппинэhээ, Урда Корейhээ Урда Вьетнам руу нэмэгдэжэ эльгээгдээ гээд Пентагоной түлөөлэгшын hаяхан мэдүүлhэн ушар олоной анхарал татана гэжэ энээн дотор хэлэгдэнэ.

Вьетнамай асуудалаар Парижай хэлсээе Холбоото Штадуудай бүдүүлигээр эбдэжэ байhыень энэ ушар элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ ДРВ-гэй МИД тэмдэглэнэ.

МАДРИД

БУhАЛГААНАЙ ХҮДЭЛӨӨН ҮРГЭДЭНЭ

ТАСС

Испанида буhалгаанай хүдэлөөн улам үргэдэжэ байна. Шахтёрнууд, промышленна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд буhалгаална. Гадаадын хэрэгүүдэй, гэгээрэлэй ба эрдэм наукын министерствэнүүдэй, нийтын хүдэлмэриин болон финансын 300 гаран алба хаагша салин хүлhыень дээшэлүүлхэ эрилтэ табина.

«Уноса» гэдэг шулуу нүүрhэнэй концерныи 6 мянга шахуу шахтёр буhалгаалжа үргэлжэлhөөр.

Ниислэлэй 27 театрай 15-ниинь хаагдаа.

Дэлгүүр, эдеэ хоолой хэдэн зуугаад магазин хаагдаhан байна. Магазинуудай 60-аад шахуу эзэд баригдажа хаагдаба.

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

«1941—1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда совет арадай туйлаhан илалтын 30 жэлэй ой тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые гадаадын хэблэл үргэнөөр шэнжэлжэ үргэлжэлhөөр. Польшын профсоюзуудай «Глос Працы» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Фашизмые hамна сохин илалгада дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэн шиидхэхы үүргэ дүүргэжэ, хүн түрэлтэнэй саашанхи хуби заяанда hайнаар нүлөөлhэн байна», Илалтын ой хадаа дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдэй агуу ехэ hайндэр болоно гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай орган — «Нойес Дойчланд» газетэ бэшэнэ. Гитлеровскэ фашизмые Совет Армиин hамна бута сохилго түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнэй байдалдахи шухала ушар болоно гэжэ «Берлинер цайтунг» газетэ бэшэнэ.

Совет космонавтнууд А. А. Губаревай, Г. М. Гречкын «Салют-4» гэжэ замбуулинай станци дээрэ, «Союз-17» гэжэ транспортна онгосо дээрэ шэнжэлгэнүүдые 30 сүүдкын турша соо амжалтатайгаар хэжэ дүүргэлгэдэ зорюулагдаhан шэнжэлэлнүүдые гадаадын хэблэл үргэнөөр толилно. «А. Губаревай, М. Гречкын ниидэлгэ замбуулинай дайдые шэнжэлхэ совет программын айхабтар ехэ научна удха шанартай байhые элирхэйлэн гэршэлбэ», — гэжэ Болгариин «Работническо дело» газетэ бэшэнэ.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар нийтэевропын зүблөөн амжалтатайгаар үргэлжэлүүлэгдэжэ байна гээд Польшын «Трибуна люду» газетэ мэдээсэнэ.

Тингэhэнэй үндэhөөр Европодо амгалан байдал hэргээгдэхэ, шахардуу шанга байдал hулаpуулагдаха зэргэтэй.

Чилиин ажалшадай нэгэдэмэл профцентрэй түрүүлэгшын орлогшо Э. Рохас Парижай «Юманите» газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, Чилиин патриодуудтай уласхоорондын хүдэлмэришэн анги hанал нэгэтэй байна гэжэ тэмдэглээ.

«Юрэнхы дэлгүүртэ» ородог гүрэнүүдэй министрнүүдэй Брюссельдэ болоhон хөөрэлдөөнүүдтэ Баруун Европын оронуудай хэблэл анхарал ехээр хандуулна. Гараашадай аша туhада хабаатай гол шухала асуудалнуудые хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэхые оролдоhон байна гээд «Юманите» газетэ бэшэнэ.

(ТАСС).

АФИНА

Грециин парламентда хөөрэлдөөнүүд болоо

ТАСС

Грециин премьер-министр К. Караманлис парламент дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Грециин ба Турциин хоорондохи харилсаанай асуудалнуудаар Грециин правительствын гараа бодолые элирхэйлhэн байна. Энэ хоёр ороной хоорондохи харилсаае улам хёмороотой болгожо байhан Кипрэй асуудалые шиидхэхэ шухала гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ. Тодорхойлон хэлэхэдэ, греко-киприот талын зохёоhон Кипрэй ерээдүйе хангаха тухай шэнэ түсэбые Греци дэмжэнэ гэжэ К. Караманлис мэдүүлбэ.

Этейскэ далай дээрэхи нефтиин баялигуудые нээхэ эрхэ тушаа хоёр ороной хоорондохи хёмороон зүришэлдөөн тухай асуудалые уласхоорондын сүүдэй хаpалгада дамжуулан үгэхэ тухай Грециин дурадхалые Турци hайшааhан байна гээд премьер-министр мэдээсээ.

Грециин газар дээрэ гадаадын сэрэгэй баазануудай бии байлга национальна аша туhада харюусажа шадахагүй юм гэжэ Г. Мавос хэлэбэ.

НИКОЗИ

КИПРЭЙ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ДУРАДХАЛ

ТАСС

Кипрэй асуудалые шиидхэхэ тухай өөhэдынгөө зохёоhон түсэбые Кипрэй правительство ООН-ой Генеральна секретариин Кипртэ байдаг тусхай түлөөлэгшөөр дамжуулан, түүрэг талада үгэhэн байна. Энэ түсэбэй үндэhөөр, Кипр шухала эрхэ түлөөлэлгэтэй түбэй правительствэтэй бэеэ даапан, дулдыданги бэшэ гүрэн зандаа үлэхэ ёhотой гэжэ газетэнүүд бэшэнэ. Түүрэг ба грек бүлэгүүд арал дээрэ амгалан ёhoop зэргэ оршохо зэргэтэй гээд документ соо хэлэгдэнэ.

Түүрэг-кипрэй захиргаан өөhэдынгөө талаhаа түрэдхалнуудые бэлдэжэ байна гэжэ аралай түүрэг бүлэгэй түлөөлэгшэ Р. Денкташ «Байрак» гэжэ радиостанциин корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. Автономито хоёр районhoo—түүрэг ба грек бүлэгhөө бүридэhэн федераци байгуулхын түлөө түүрэг-кипрэй тала тэмсэнэ гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

ЛИМЭ

Байдал hайжаржа байна

ТАСС

Перугай ниислэл хото болон тэрээн шадархи районуудай байдал гуримшуулагдажа байна. Предприятинууд хүдэлмэреэ hэргээгээ, магазинууд нээгдээ. Правительствын ба зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин абаhан шууд сэхэ хэмжээнүүдэй ашаар энэ хотодохи байдал hэргээгдээ. Гэбэшье хархис хүсэнүүдэй харата мүухай шэнэ ябуулгануудые үүдхэхэгүйн тула ниислэл хотодо, мүн оршон тойронхи районуудта комендантска час соносхогдонхой. Контрреволюционно харата ябуулгануудта хабаадаhан 600 гаран хүн баригдажа хаагдаа. Гурим тогтоохо уялгануудаа полици бүрин бэелүүлжэ эхилбэ.

hүйдхэлтэ ябуулгануудые дарьж зайсуулха уряатайгаар засагаархид ниислэлэй хүн зондо хандаа.

БЕРН

Сайгон засаг захиргаание буруушаалга

ТАСС

Вьетнамдахи дайе болюулха ба амгалан байдал hэргээхэ тухай Парижай хэлсээндэ гар табигдаhаар хоёрдохи жэлэй ойдо зорюулагдажа, Швейцариин Ажалай партиин ЦК-гай секретариадай суглаан эндэ болобо.

Парижай хэлсээе бүдүүлигээр эбдэжэ байhан сайгон захиргаан политическэ үзэл бодолойнь түлөө 200 мянга гаран хүниие Урда Вьетнамай шорон түрмэнүүдтэ хаажа байна гээд ШПТ-гэй мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствые Швейцариин Ажалай партидары мэдэрхэ ёhотой гэжэ Швейцариин Ажалай парти тоолоно.

Шатар

К О Н Г Р Е С С... КОНГРЕССЭЙ ШИИДХЭБЭРИНҮҮД ТУХАЙ

ФИДЕ-гэй ээлжээтэ бэшэ конгресс байгша оной мартын 18—20-до Голландида зарлагдаха юм гээд Шатарай уласхоорондын федерациин (ФИДЕ) генеральна секретарь Инекке Баккер Амстердамда соносхоо.

* * *

— Ээлжээтэ бэшэ конгресс зарлахые би дурадхаагүйб. Африкын ба ЗүүнУрдахи Азиин оронуудай — ФИДЕ-дэ хабаатай оронуудай гурбанай нэгэ хубиин эрилтээр тэрэ зарлагдахань, —гэжэ шатар наадые олоной дунда дэлгэрүүлхэ зорилготойгоор Африкын оронуудта ерээд байhан ФИДЕ-гэй президент М. Эйве Аккрада ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

— Гэбэшье конгресс зарлаха ёhотойб. Үгы гэбэл, дээрэ дурдагдаhан оронууд арбитражаар дамжуулан, энээниие туйлажа шадаха байна, — гэжэ Эйве хэлээ.

Карпов — Фишер хоёрой наадaнай гуримые үшөө дахин хаража үзэхэ тухай асуудал ээлжээтэ бэшэ энэ конгресс дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ ёhотой.

— Энээниие хаража үзэлгые би өөрөө буруушаанаб, — гэжэ Эйве мэдүүлбэ.

ҮШӨӨ ХОЁР НААДАН

«Труд», «Спартак» бүлгэмүүдэй шатаршадай дунда түрүү hуури эзэлхын түлөө эхилhэн наадaнай табан уулзалга үнгэргэгдөөд байна.

«Труд» бүлгэмэй шатаршад соохоо Симонов табанhaa табан очкотой болонхой түрүүлжэ эхилбэ. Тэрэ судна-бүтээлгын заводой нэгэдэхи разрядай шатаршан К. Балхановтай наадахадаа, тэргээ үгэжэ байгаад шүүжэ шадаhан байна.

Шатаршад К. Балхачов, В. Ильин, А. Медведев, В. Шагдыров гэгшэд 4, В. Тоневицкий гурбан очкотой болонхой.

«Спартак» бүлгэмэй шатаршадай дундаhaa Зүүн Сибириин технологическа институдай студент Матвеев табанhaa 4.5 очкотойгоор түрүүлжэ ябана. Шатаршад Р. Мещеряков, Б. Прокофьев, В. Плеханов гэгшэд 4. О. Семенов, А. Доржиев гэгшэд 3,5 очкотой болоhон байна.

Наадaнай дүүрэтэр хоёр уулзалга үлэнхэй.

★ Республикын чемпионка Любовь Игумнова Татьяна Козулина хоёр Хабаровск хотодо үнгэргэгдэhэн нааданда эрхимлэhэн юм. Мүнөө эдэ хоёр Челябинск хотодо России Федерациин түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ нааданда хабаадалсахаар аян замдаа мордобо. Мүрысөөндэ хамтадаа 42 шатаршан хабаадалсаха болонхой.

В. МАМИЛОВ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — Телевизионно-документальна фильмүүдэй программа. 11.05 — М. Ю. Лермонтов. «Смерть поэта». Уран зохёолой дамжуулга. 11.30 — «Байгаалитай танилсанабди». 12.05 — «Волшебники Никитского сада» — телевизионно-документальна фильм. 12.40 — 12.50 — Забhарлалга. 12.50 — hүүлэй hонин. 13.00 — «Бидэнтэй хамта, маанадтал адлнар, бидэнhээшье hайнаар хэ». 14.00 — «Спортлотогой» тираж (үнгэтэ). 14.25 — «Шатарай hургуули». 14.55 — «Литературна зохёолнууд — экран дээрэ» — «Дама с собачкой» уран hайханай фильм. 16.20 — «1975 оной дуун» (үнгэтэ). 16.50 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». 17.20 — «Кто был ничем...» — телевизионно уран hайханай фильм (3-дахи сери) (үнгэтэ). 18.30 — «Время» — мэдээсэл.

Улаан-Үдэ. 19.00 — Телевизионно hонин. 19.20 — «Пропагандистнар болон hуралсагшадта туhаламжа».

«Орбита». 19.45 — «Шатарай hургуули». 20.15 — «Литературна зохёолнууд — экран дээрэ» — «Дама с собачкой» уран hайханай фильм. 21.40 — «1974 оной дуун» (үнгэтэ). 22.10 — 22.40 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». «Продукциин шанар ба ажалай журам». 22.40 — «Кто был ничем...» — телевизионно уран hайханай фильм (3-дахи сери) (үнгэтэ). 23.50 — 24.00 — Забhарлалга. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Крылья Советов» — ЦСКА (үнгэтэ). 02.45 — «Спортлотогой тираж» (үнгэтэ). 03.00 — «1975 оной дуун» (үнгэтэ).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — hурагшадта. «У лукоморья» — телевизионно фильм. 18.30 — Октябрятанарта зорюулагдаhан телевизионно журнал «Звездочка».

«Орбита». 19.00—19.10. — Забhарлалга. 19.10 — «Имант Аузинь». 19.30 — «Спортлотогой тираж». (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 19.45 — «Мусоргский» — уран hайханай фильм. 21.45 — Буряадай АССР-эй габьяата артист А. Седов дуулаха Камерна концерт.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республикада-мнай үүлэтэйшэг байха. Баруун-хойноhoo секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр hалхилха. 12—17 градус хүйтэн болохо. Баргажанай голдо, хойто аймагуудаар 17—22, Улаан-Үдэдэ hүниндөө 20—22, үдэртөө 13—15 градус хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ.

Февралиин 14—15-да үүлэтэйшэг байха, февралиин 14-дэ саhан орохогүй, харин 15-да Байгал шадарай, хойто аймагуудаар багаханаар саhан орохо.

Редактор **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-85, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67,81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.